

SPECIALUDDANNELSEN

i Psykiatrisk Sygepleje

UDDANNELSESORDNING

SPECIALUDDANNELSEN FOR SYGEPLEJERSKER I PSYKIATRISK SYGEPLEJE

I UDDANNELSESREGIONERNE

**NORD (Region Nordjylland og Region Midtjylland) –
SYD – SJÆLLAND – HOVEDSTADEN**

Revideret og godkendt af Sundhedsstyrelsen
d. 21. januar 2019

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. GRUNDLAG FOR UDDANNELSEN, FORMÅL OG FUNKTIONSOMRÅDER	1
2. LÆRINGSUDBYTTE.....	1
3. ADGANGSBETINGELSER	2
4. UDDANNELSESREGIONER.....	2
5. UDDANNELSESSTRUKTUR, LÆRING I TEORI OG KLINIK.....	3
5.1. Uddannelsens opbygning.....	3
5.2. Den uddannelsessøgende som den aktive part.....	3
5.3. Læring i de kliniske og teoretiske dele af uddannelsesperioderne.....	4
5.4. Studiebesøg i den kliniske del af uddannelsen.....	4
6. GENERELT OM BEDØMMELSE	5
6.1. Mødepligt, fravær og sygeeksamen	6
7. KLINISKE UDDANNELSESSTEDER.....	6
8. KRAV TIL UNDERVISERE OG KLINISKE VEJLEDERE.....	6
9. BEVIS OG TITEL	6
10. MERITBESTEMMELSER.....	8
11. UDDANNELSENS FORANKRING	8
12. SPECIALUDDANNELSESRÅDET	8
13. UDDANNELSESPERIODE 1: KLINISK PSYKIATRISK SYGEPLEJE.....	9
13.1. Læringsmål.....	9
14. RETNINGSLINJER FOR INTERN PRØVE.....	11
14.1. Formål	11
14.2. Kriterier	11
14.3. Prøvens omfang.....	11
14.4. Bedømmelse.....	12
15. UDDANNELSESPERIODE 2: SUNDHEDSPÆDAGOGIK.....	13
15.1. Læringsmål.....	13
16. RETNINGSLINJER FOR OBLIGATORISK OPGAVE 1	14
16.1. Formål	14
16.2. Kriterier	14
16.3. Vejledning.....	14
16.4. Opgavens omfang.....	14
16.5. Bedømmelse.....	15

17. UDDANNELSESPERIODE 3: KVALITETSUDVIKLING SAMT TVÆRFAGLIGT, TVÆRPROFESSIONELT OG TVÆRSEKTORIELT SAMARBEJDE	16
17.1. Læringsmål	16
18. RETNINGSLINJER FOR OBLIGATORISK OPGAVE 2	18
18.1. Formål	18
18.2. Kriterier 1. del.....	18
18.3. Kriterier 2. del.....	19
18.4. Bedømmelse.....	19
19. UDDANNELSESPERIODE 4: PSYKIATRISK SYGEPLEJE OG AFSLUTTENDE EKSAMEN	20
19.1. Læringsmål	20
20 RETNINGSLINJER FOR AFSLUTTENDE EKSAMEN.....	22
20.1. Formål	21
20.2. Kriterier	21
20.3. Vejledning	23
20.4. Opgavens omfang.....	23
20.5. Bedømmelse.....	23
20.6. Regler i forbindelse med omprøve	23

REFERENCELISTE

BILAG

Bilag 1: Bekendtgørelse om uddannelse til specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje iflg. Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse nr. 1083 af 30. juni 2016

Bilag 2: Lov nr. 451 af 22. maj 2006 om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed § 16

Bilag 3: Definition af klinisk sygepleje godkendt af Det koordinerende Landsråd den 4. december 2002

Bilag 4: Redaktionelle retningslinjer for opgaveskrivning

Bilag 5: Bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse, Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 262 af 20. marts 2007

Bilag 6: Klageadgang ved specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje

Bilag 7: Retningslinjer for censorfunktion ved specialuddannelsen for sygeplejersker i psykiatrisk sygepleje

Bilag 8: Regler og retningslinjer for samarbejde om lærings- og uddannelsesmæssige problemstillinger mellem en uddannelsessøgende og et klinisk uddannelsessted

Bilag 9: Godkendelse af kliniske uddannelsessteder

Bilag 10: Særskilt forløb i børne- og ungdomspsykiatri inden for psykiatrisk sygepleje

1. GRUNDLAG FOR UDDANNELSEN, FORMÅL OG FUNKTIONSOMRÅDER

Formålet med uddannelsen til specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje er, at sygeplejersken på videregående niveau udvikler faglige kompetencer med henblik på at varetage funktionsområdet som specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje. De faglige kompetencer indebærer, at sygeplejersken besidder en omfattende viden og kliniske færdigheder, hvor sygeplejersken påtager sig et ansvar for helhed, kvalitet, samarbejde og koordinering samt tager initiativ til udvikling af den psykiatriske sygepleje. Uddannelsen til specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje skal afspejle den til enhver tid aktuelle kliniske praksis i psykiatrien.

Specialsygeplejersken er ansvarlig for sin virksomhedsudøvelse i henhold til sin autorisation som sygeplejerske, jf. lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed.

Funktionsområdet for en specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje omfatter, at sygeplejersken på videregående niveau har viden, færdigheder og kompetencer inden for:

- 1) Klinisk psykiatrisk sygepleje
- 2) Sundhedspædagogik
- 3) Kvalitetsudvikling samt tværfagligt, tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde

2. LÆRINGSUDBYTTE

Specialsygeplejersker i psykiatrisk sygepleje har efter afsluttet uddannelse opnået følgende læringsudbytte:

Viden

- Har viden om aktuel international forskning inden for udvalgte områder, relateret til klinisk psykiatrisk sygepleje
- Kan forstå og på et videnskabeligt grundlag reflektere over udvalgte fagområders viden, samt kunne identificere kliniske problemstillinger relateret til den psykiatriske sygepleje

Færdigheder

- Kan mestre udvalgte videnskabelige metoder og redskaber, samt mestre generelle færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for klinisk psykiatrisk sygepleje
- Kan vurdere og vælge blandt udvalgte fagområders videnskabelige teorier, metoder, redskaber og generelle færdigheder, samt på et videnskabeligt grundlag opstille nye analyse- og løsningsmodeller, relateret til den kliniske psykiatriske sygepleje
- Kan formidle udvalgt forskningsbaseret viden og diskutere professionelle og videnskabelige problemstillinger, relateret til den kliniske psykiatriske sygepleje, med både fagfæller og ikke-specialister

Kompetencer

- Kan håndtere arbejdssituationer, der er komplekse, uforudsigelige og forudsætter nye løsningsmodeller
- Kan selvstændigt igangsætte og gennemføre fagligt, tværfagligt, tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde, og påtage sig professionelt ansvar
- Kan selvstændigt tage ansvar for egen faglig udvikling og specialisering

3. ADGANGSBETINGELSER

- Bestået dansk eller udenlandsk sygeplejerskeeksamen på bachelorniveau eller anden dansk eller udenlandsk sygeplejerskeeksamen samt videnskabsteori og – metode på diplomniveau eller tilsvarende
- Dansk autorisation som sygeplejerske
- Mindst 2 års klinisk erfaring fra fuldtidsansættelse inden for psykiatrisk sygepleje
- Aftale med arbejdsgiveren om 1-årig videreuddannelse

4. UDDANNELSESREGIONER

Specialuddannelsen udbydes i fire uddannelsesregioner i Danmark:

- Uddannelsesregion Nord (Region Nordjylland og Region Midtjylland)
- Uddannelsesregion Syd
- Uddannelsesregion Sjælland
- Uddannelsesregion Hovedstaden

5. UDDANNELSESSTRUKTUR, LÆRING I TEORI OG KLINIK

Uddannelsen er en 1-årig videreuddannelse svarende til 60 ECTS-point. Uddannelsen består af 20 ugers teoretisk undervisning og 25 ugers klinisk undervisning. Uddannelsen er tilrettelagt med veksling mellem teoretisk og klinisk uddannelse. Uddannelsen består af fire uddannelsesperioder, som er fordelt således:

1. Uddannelsesperiode: Klinisk psykiatrisk sygepleje svarende til 23 ECTS point
2. Uddannelsesperiode: Sundhedspædagogik svarende til 10 ECTS point
3. Uddannelsesperiode: Kvalitetsudvikling samt tværfagligt, tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde svarende til 17 ECTS point
4. Uddannelsesperiode: Psykiatrisk sygepleje afsluttende eksamen svarende til 10 ECTS point

5.1. Uddannelsens opbygning

Uddannelsesperiode 1				Uddannelsesperiode 2		Uddannelsesperiode 3				Uddannelsesperiode 4
Klinisk psykiatrisk sygepleje				Sundhedspædagogik		Kvalitetsudvikling samt tværfagligt, tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde				Psykiatrisk sygepleje og afsluttende eksamen
Teori 7 uger	Klinik 2 uger	Teori 4 uger	Klinik 5 uger	Teori 3 uger	Klinik 5 uger	Teori 4 uger	Klinik 2 uger	Teori 2 uger	Klinik 6 uger	Teori og klinik*

*I uddannelsesperiode 4 skal klinik forstås som den uddannelsessøgendes bearbejdning af en klinisk problemstilling. Den uddannelsessøgende er ikke deltagende i klinisk praksis i denne periode.

Til hvert studieår udarbejdes en studievejledning med information gældende for det aktuelle hold.

5.2. Den uddannelsessøgende som den aktive part

Den uddannelsessøgende har i et tæt samarbejde med klinikken en helt central rolle i designet af sit uddannelsesforløb og i de enkelte læringssituationer. Det er således den enkelte uddannelsessøgendes muligheder, der er udgangspunktet for specialuddannelsens overordnede planlægning og konkrete pædagogiske praksis.

Den teoretiske del af uddannelsen er bygget op således, at den giver de uddannelsessøgende en række læringsmuligheder for selvstændigt, og under vejledning, at sammensætte sine læringsaktiviteter og trænes her igennem til at udvikle kompetencer inden for feedback, peer-feedback og selvevaluering.

5.3. Læring i de kliniske og teoretiske dele af uddannelsesperioderne

Samspelet mellem læring i de kliniske og teoretiske dele er forudsætningen for den uddannelsessøgendes udvikling af viden, færdigheder og kompetencer. Uddannelsen er planlagt, så den uddannelsessøgende kontinuerligt veksler mellem bearbejdning af teoretiske og kliniske aspekter af de kliniske problemstillinger. Gennem deltagelse i klinisk praksis understøttes den uddannelsessøgendes læring i forskellige sammenhænge, hvilket fremmer transfer mellem læringen i det kliniske og det teoretiske rum.

De teoretiske dele af uddannelsen: Den uddannelsessøgendes viden om og erfaringer fra praksis er afsættet for arbejdet i de teoretiske perioder. Det betyder, at den uddannelsessøgende kontinuerligt inddrager aspekter fra praksis i analyse, diskussion og vurdering af ny viden. Viden skal her forstås bredt som forskningsbaseret viden, såvel som andre former for viden f.eks. erfaringsbaseret viden og faglig dømmekraft¹. Gennem analyse, diskussion og vurdering opnår den uddannelsessøgende nye perspektiver på de kliniske problemstillinger og udleder nye handlemuligheder for sygeplejen.

De kliniske dele af uddannelsen: Den uddannelsessøgende bringer de nye perspektiver og handlemuligheder, der er udviklet i den teoretiske del, med tilbage i eget afsnit. De nye perspektiver og handlemuligheder udfordres typisk, når den uddannelsessøgende møder uforudsigeligheden og kompleksiteten i praksis. Så det er afgørende for udvikling af nye færdigheder og kompetencer, at den uddannelsessøgende, gennem deltagelse i sygeplejen, afprøver og udvikler perspektiver og handlemuligheder. Når den uddannelsessøgende planlægger, udfører og evaluerer sygepleje i komplekse forløb, opstår nye spørgsmål, der løbende bearbejdes i den kliniske del og tages med til den næste teoretiske periode. Vejledning hos klinisk vejleder er en forudsætning for den uddannelsessøgendes kontinuerlige bearbejdning af de kliniske problemstillinger i den kliniske del af uddannelsen. I vejledningen afprøver og udvikler den uddannelsessøgende sin argumentation og aftaler løbende de næste skridt i udviklingen af kompetencer og færdigheder. Den uddannelsessøgende diskuterer også løbende sygeplejen med sine kollegaer, samarbejdspartnere og nærmeste leder.

5.4. Studiebesøg i den kliniske del af uddannelsen

Den uddannelsessøgende planlægger studiebesøg i den sengebaserede og ambulante psykiatri og i socialpsykiatrien. Studiebesøgene planlægges med udgangspunkt i den kliniske problemstilling i et samarbejde med den kliniske vejleder.

Udover klinisk vejledning og studiebesøg indgår pensumkrav og litteratursøgning m.v. også i den kliniske del.

---

¹ DASYS 2016. Dansk Sygepleje Selskabs Syn på Sygeplejefaglighed

6. GENERELT OM BEDØMMELSE

På specialuddannelsen afholdes følgende:

- Intern prøve
- Obligatorisk opgave 1
- Obligatorisk opgave 2
- Den afsluttende eksamen
- Bedømmelse af hver af de tre kliniske perioder

Intern prøve afvikles i uddannelsesperiode 1. Den bedømmes med intern censor og uddannelseskoordinator eller dennes stedfortræder. Intern prøve bedømmes bestået/ikke bestået.

Obligatoriske opgave 1 afvikles i uddannelsesperiode 2. Den bedømmes af intern censor og uddannelseskoordinator eller dennes stedfortræder. Obligatorisk opgave 1 bedømmes bestået/ikke bestået.

Obligatoriske opgave 2 afvikles i uddannelsesperiode 3. Den bedømmes af intern censor og uddannelseskoordinator eller dennes stedfortræder. Obligatorisk opgave 2 bedømmes bestået/ikke bestået.

Den afsluttende eksamen afvikles i slutningen af uddannelsesperiode 4. Den tager udgangspunkt i en selvvalgt klinisk problemstilling, der er relevant for specialsygeplejerskens funktionsområde. Den afsluttende eksamen bedømmes med angivelse af karakter ud fra 7 trins-skalaen af ekstern censor. jf. Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 262 af 20. marts 2007 om karakterskala og anden bedømmelse.

De kliniske perioder bedømmes af en udpeget klinisk vejleder, som vurderer opfyldelsen af læringsmål efter kliniske uddannelsesperiode 1, 2 og 3. Den samlede kliniske bedømmelse vurderes bestået/ikke bestået.

For at kunne indstilles til den afsluttende eksamen skal såvel klinisk uddannelse som intern prøve, obligatoriske opgave 1 og 2 være bestået.

Den uddannelsessøgende kan indstille sig til intern prøve, obligatorisk opgave 1, obligatorisk opgave 2 og afsluttende eksamen tre gange.

Har den uddannelsessøgende ikke afleveret intern prøve, obligatorisk opgave 1 og 2 eller afsluttende eksamen til den fastsatte tidsfrist, betragtes dette som ikke bestået.

En ikke bestået klinisk uddannelsesperiode forlænges i fornødent omfang efter nærmere aftale

mellem klinisk vejleder og uddannelseskoordinator.

6.1. Mødepligt, fravær og sygeeksamen

Der er mødepligt på uddannelsen, og ved fravær gælder de samme ansættelsesforhold, som den uddannelsessøgende er ansat under.

Fravær over 10 pct., fra henholdsvis teoriundervisning eller klinisk uddannelse gældende i hver af de 4 uddannelsesperioder, udløser efter uddannelseskoordinators vurdering krav om at udarbejde:

- En stillet skriftlig opgave med afsæt i en teoretisk bearbejdning af de forsømte fagområder/klinikdage eller
- En forlængelse af uddannelsestiden svarende til fraværet.

Sygeeksamen kan tilbydes, såfremt en uddannelsessøgende på grund af sygdom er forhindret i at udarbejde, aflevere eller gennemføre intern prøve, obligatoriske opgave 1 og 2 eller afsluttende eksamen inden for den fastsatte tidsfrist. Udsættelse kan gives mod dokumentation i form af en lægeerklæring. I tilfælde af sygdom er det den uddannelsessøgendes ansvar at kontakte uddannelseskoordinatoren med henblik på udsættelse.

7. KLINISKE UDDANNELSESSTEDER

Læring i de kliniske perioder sker med udgangspunkt i den uddannelsessøgendes eget ansættelsessted med krav om studiebesøg, for at sikre det varierede patientforløb og grundlag.

8. KRAV TIL UNDERVISERE OG KLINISKE VEJLEDERE

Krav til de teoretiske underviseres kvalifikationer

- Master-, kandidat- eller ph.d. niveau eller anden relevant specialviden

Krav til de kliniske vejlederes kvalifikationer

- Autorisation som sygeplejerske
- Specialuddannelse i psykiatrisk sygepleje, master- eller kandidatuddannelse
- Erfaring inden for psykiatrisk sygepleje og med tilknytning til området
- Fagligt, pædagogisk og personligt ajourført i relation til funktionen

9. BEVIS OG TITEL

De regionale uddannelsesinstitutioner udsteder et af Sundhedsstyrelsen godkendt

uddannelsesbevis for uddannelsens gennemførelse.

Den, der har gennemført specialuddannelsen, gives betegnelsen *Specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje*. Den engelske betegnelse er *Postgraduate mental health nurse*.

10. MERITBESTEMMELSER

Specialuddannelsesrådet kan efter en individuel vurdering give dispensation til afkortning af uddannelsen (merit) på baggrund af dokumenteret anden relevant uddannelse.

11. UDDANNELSENS FORANKRING

Sundhedsstyrelsen fører tilsyn med tilrettelæggelsen og gennemførelsen af specialuddannelsen.

Sundhedsstyrelsen kan som tilsynsmyndighed anmode specialuddannelsesrådet og de beskikkede censorer om oplysninger om uddannelsesvirksomheden.

Styrelsen for Patientsikkerhed fører register over sygeplejersker, der har gennemført specialuddannelsen.

Uddannelsesstedet fører fortegnelse over de til uddannelsen optagne sygeplejersker og har en fortegnelse over udstedte beviser. Uddannelsesstedet orienterer Sundhedsstyrelsen om, hvilke sygeplejersker, der har gennemført specialuddannelsen.

Styrelsen for Patientsikkerhed fører register over sygeplejersker, der har gennemført specialuddannelsen.

12. SPECIALUDDANNELSESRÅDET

Specialuddannelsesrådet sammensættes af repræsentanter fra de ansættende myndigheder og personer med viden på psykiatriområdet, herunder mindst:

- 1) 1 repræsentant fra hver af de fem regioner
- 2) 1 repræsentant fra kommunerne
- 3) 2 repræsentanter fra relevante faglige selskaber
- 4) 4 repræsentanter fra uddannelsesinstitutionerne (uddannelseskoordinatorer)
- 5) 4 repræsentanter for de kliniske uddannelsesansvarlige (ledere), en fra hver uddannelsesregion
- 6) 1 repræsentant for de uddannelsessøgende

Ved forfald kan en substitut sendes.

13. UDDANNELSESPERIODE 1: KLINISK PSYKIATRISK SYGEPLEJE

Formålet med uddannelsesperiode 1 er, at den uddannelsessøgende videreudvikler sine erhvervsrettede kompetencer i klinisk psykiatrisk sygepleje. Uddannelsesperiode 1 består af 644 timer. I den teoretiske del indgår følgende fag: sygepleje, videnskabsteori, psykopatologi og sundhedspædagogik.

13.1. Læringsmål

Viden

- Har viden om aktuel international forskning inden for udvalgte områder af den kliniske psykiatriske sygepleje
- Har viden om og kan redegøre for og reflektere over psykopatologi, differentialdiagnoser, den diagnostiske proces, samt anvendte diagnostiske instrumenter
- Har på baggrund af forskellige videnskabsteoretiske perspektiver forståelse for, hvilke muligheder og begrænsninger de forskellige positioner tilbyder, og hvad det betyder i praksis, når der skiftes position
- Kan redegøre for og reflektere over udvalgte perspektiver og metoder i psykiatrisk sygepleje
- Kan redegøre for og reflektere over udviklingen i psykiatrisk sygepleje i relation til den nutidige professionsudøvelse
- Kan redegøre for og forholde sig kritisk til sundhedsfremme og sygdomsforebyggelse i forskellige videnskabsteoretiske perspektiver

Færdigheder

- Kan vurdere og argumentere for samt formidle psykiatrisk sygepleje til fagfæller og ikke specialister
- Kan observere, analysere, vurdere og formidle psykopatologiske symptomer, samt diskutere og argumentere for diagnoser, diagnostiske instrumenter og farmakologisk behandling
- Kan vurdere behovet for og tage initiativ til sundhedsfremme og forebyggelse i komplekse og uforudsigelige forløb

- Kan anvende teorier og metoder til at forholde sig kritisk og konstruktivt til både etableret og nye perspektiver, tilgange og teknologier inden for klinisk psykiatri

Kompetencer

- Kan selvstændigt tage initiativ til, tilrettelægge, udføre og evaluere psykiatrisk sygepleje i komplekse, uforudsigelige kliniske forløb i forskellige sygdomsfasen i samarbejde med fagfæller og ikke specialister, herunder patienter og pårørende
- Kan selvstændigt igangsætte og medvirke til at gennemføre tværfaglige beslutninger på baggrund af psykopatologiske symptomer, diagnostiske instrumenter og diagnoser og derved yde kvalificeret, selvstændigt bidrag til diagnostisk afklaringer samt valg af sygepleje- og behandlingsmetoder
- Kan selvstændigt tage initiativ til opsporing, forebyggelse og behandling af somatiske lidelser
- Kan selvstændigt tage initiativ til sundhedsfremme og sygdomsforebyggelse i komplekse og uforudsigelige forløb
- Kan identificere egne læringsbehov og tage ansvar for egen faglig udvikling inden for psykiatrisk sygepleje

14. RETNINGSLINJER FOR INTERN PRØVE

I den sidste uge i den teoretiske del af uddannelsesperiode 1 afholdes prøve med intern censur. Prøven er en individuel stillet opgave, som består af en synopsiseksamen². Prøven bedømmes bestået/ikke bestået.

14.1. Formål

Prøven skal vise, at den uddannelsessøgende kan identificere, analysere og diskutere en klinisk sygeplejefaglig problemstilling, og kritisk vurdere anvendeligheden af den udvalgte teori i relation til formål og læringsmål for uddannelsesperiode 1.

14.2. Kriterier

I den skriftlige del:

- Udarbejde en redegørelse for en klinisk problemstilling
- Afgrænse problemstillingen
- Opstille en problemformulering til videre bearbejdning
- Redegøre for og begrunde valg af teori

I den mundtlige del:

- Analysere og diskutere den kliniske problemstilling og den valgte teori
- Kritisk diskutere og vurdere anvendeligheden af den valgte teori
- Konkludere i forhold til problemformuleringen
- Vurdere konklusionens mulige konsekvenser for den kliniske psykiatriske sygepleje

14.3. Prøvens omfang

Synopsis skal følge redaktionelle retningslinjer for opgaveskrivning (Bilag 4) og have et omfang af maksimalt 9.100 satsenheder. Synopsen afleveres elektronisk i en samlet pdf-fil på et nærmere angivet tidspunkt.

Den mundtlige eksamination varer 35 minutter fordelt således:

- 5 minutter: Den uddannelsessøgendes oplæg
- 20 minutter: Eksaminationen

---

²Synopsiseksamen er en helhed, der består af 3 dele. Den indeholder de samme elementer som en traditionel opgave, men her er delene fordelt på en skriftlig synopsis, et forberedt mundtligt oplæg og en dialog (Hvass 2014).

- 10 minutter: Voteringen (voteringen kan ikke overværes af den uddannelsessøgende)

14.4. Bedømmelse

Vurderingen af synopsis sker på baggrund af formål og kriterier for intern prøve.

Synopsis bedømmes af uddannelseskoordinatoren eller dennes stedfortræder og en internt udpeget censor. Hovedvægten af bedømmelsen lægges på den mundtlige eksamination og bedømmes bestået/ikke bestået.

Såfremt intern prøve ikke består, fastsætter uddannelseskoordinator:

- Tidsramme for evt. omarbejdelse af skriftlig synopsis
- Afleveringsdato for skriftlig synopsis
- Dato for eksamination
- Eksamination med ny intern censor

15. UDDANNELSESPERIODE 2: SUNDHEDSPÆDAGOGIK

Formålet med uddannelsesperiode 2 er, at den uddannelsessøgende videreudvikler sine erhvervsrettede kompetencer i relation til sundhedspædagogik og formidling i klinisk psykiatrisk sygepleje. Uddannelsesperiode 2 består af 280 timer. I den teoretiske del af uddannelsesperiode 2 indgår følgende fag: sygepleje, pædagogik og sundhedspædagogik.

15.1. Læringsmål

Viden

- Kan beskrive, identificere, reflektere over og vurdere teorier, begreber og teknologier relateret til sundhedspædagogik og formidling i klinisk praksis
- Har viden om aktuel international forskning inden for udvalgte områder relateret til sundhedspædagogik og formidling i klinisk psykiatrisk sygepleje

Færdigheder

- Kan observere, analysere og vurdere sundhedspædagogiske problemstillinger i den klinisk psykiatriske sygepleje, samt diskutere og argumentere for løsningen af sundhedspædagogiske problemstillinger
- Kan vurdere og argumentere for, samt formidle sundhedspædagogiske problemstillinger til fagfæller og ikke specialister, herunder patienter og pårørende
- Kan vurdere behovet for, tage initiativ til samt formidle løsning af sundhedspædagogiske problemstillinger i komplekse og uforudsigelige forløb
- Kan anvende sundhedspædagogiske, pædagogiske og didaktiske teorier og metoder til at forholde sig kritisk og konstruktivt til både etablerede og nye metoder og teknologier i det sundhedspædagogiske arbejde inden for klinisk psykiatrisk sygepleje

Kompetencer

- Kan selvstændigt tage initiativ til, tilrettelægge, udføre og evaluere sundhedspædagogiske interventioner i komplekse, uforudsigelige forløb i samarbejde med fagfæller og ikke-specialister, herunder patienter og pårørende
- Kan selvstændigt igangsætte og medvirke til at gennemføre tværfaglige og tværsektorielle beslutninger på baggrund af sundhedspædagogiske problemstillinger, og derved yde kvalificeret og selvstændigt bidrag til sundhedspædagogiske interventioner
- Kan identificere egne læringsbehov og tage ansvar for udvikling af egne handlekompetencer i det sundhedspædagogiske arbejde

16. RETNINGSLINJER FOR OBLIGATORISK OPGAVE 1

Obligatorisk opgave 1 udarbejdes i løbet af uddannelsesperiode 2.

Prøven er en individuel stille opgave, som består af en synopsiseksamen³. Prøven bedømmes bestået/ikke bestået.

16.1. Formål

Opgaven skal dokumentere, at den uddannelsessøgende, i relation til formål og læringsmål for uddannelsesperiode 2, selvstændigt kan planlægge en sundhedspædagogisk intervention. Den uddannelsessøgende skal dokumentere viden, færdigheder og kompetencer inden for sundhedspædagogik og formidling i relation til den sygeplejefaglige kontekst.

16.2. Kriterier

I den skriftlige del:

- Udarbejde en redegørelse for en klinisk sundhedspædagogisk problemstilling
- Redegøre for og begrunde valg af teori og evt. empiri
- Beskrive hvordan den sundhedspædagogiske intervention planlægges

I den mundtlige del:

- Analysere og diskutere planlægningen af den sundhedspædagogiske intervention ud fra den valgte teori og evt. empiri
- Vurdere mulige konsekvenser af den sundhedspædagogiske intervention for den kliniske psykiatriske sygepleje

16.3. Vejledning

Vejledning kan foregå i grupper á 4 - 5 eller individuelt. Vejledning i grupper á 4-5 har et omfang på maksimalt 1½ time. Individuel vejledning har et omfang på maksimalt ½ time.

16.4. Opgavens omfang

Synopsis skal følge redaktionelle retningslinjer for opgaveskrivning (Bilag 4) og have et omfang af maksimalt 6.825 satsenheder. Synopsen afleveres elektronisk i en samlet pdf-fil på et nærmere angivet tidspunkt.

Den mundtlige eksamination varer 35 minutter fordelt således:

- 5 minutter: Den uddannelsessøgendes oplæg

---

³ Synopsiseksamen er en helhed, der består af 3 dele. Den indeholder de samme elementer som en traditionel opgave, men her er delene fordelt på en skriftlig synopsis, et forberedt mundtligt oplæg og en dialog (Hvass 2014).

- 20 minutter: Eksaminationen
- 10 minutter: Voteringen (voteringen kan ikke overværes af den uddannelsessøgende)

16.5. Bedømmelse

Vurderingen af synopsis sker på baggrund af formål og kriterier for obligatorisk opgave 1.

Synopsis bedømmes af uddannelseskoordinatoren eller dennes stedfortræder og en internt udpeget censor. Hovedvægten af bedømmelsen lægges på den mundtlige eksamination og bedømmes bestået/ikke bestået.

Såfremt obligatorisk opgave 1 ikke består, fastsætter uddannelseskoordinator:

- Tidsramme for evt. omarbejdelse af den skriftlige del af synopsis
- Afleveringsdato for den skriftlige del af synopsis
- Dato for eksamination
- Eksamination med ny intern censor

17. UDDANNELSESPERIODE 3: KVALITETSUDVIKLING SAMT TVÆRFAGLIGT, TVÆRPROFESSIONELT OG TVÆRSEKTORIELT SAMARBEJDE

Formålet med uddannelsesperiode 3 er, at den uddannelsessøgende videreudvikler sine erhvervsrettede kompetencer i relation til udvikling og dokumentation af den kliniske psykiatriske sygepleje samt tværfagligt og tværsektorielt samarbejde. Uddannelsesperiode 3 består af 476 timer. I den teoretiske del af uddannelsen indgår følgende fag: sygepleje, udvikling og forskning samt tværfagligt og tværsektorielt samarbejde.

17.1. Læringsmål

Viden

- Kan, med patienten som omdrejningspunkt, identificere behov for udvikling af den kliniske psykiatriske sygepleje herunder det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde
- Kan på baggrund af forskellige udviklingsmetoder og teknologier udvise forståelse for, hvilke muligheder og begrænsninger de forskellige metoder og teknologier tilbyder
- Kan redegøre for og reflektere over dokumentation herunder dokumentationens betydning for udvikling af den kliniske psykiatriske sygepleje
- Har viden om aktuel international forskning inden for udvalgte områder til udvikling af den kliniske psykiatriske sygepleje

Færdigheder

- Kan mestre udvalgte videnskabelige metoder og redskaber til udvikling af klinisk psykiatrisk sygepleje
- Kan vurdere og anvende udvalgte metoder til udvikling af det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde
- Kan vurdere og anvende metoder, der sikrer sammenhængende patientforløb
- Kan formidle faglige problemstillinger og løsningsmodeller, der systematisk og målrettet fremmer kvaliteten af de sundhedsfaglige ydelser i psykiatrien til samarbejdspartnere og ikke-specialister med patienten som omdrejningspunkt

Kompetencer

- Kan, med patienten som omdrejningspunkt, selvstændigt igangsætte og medvirke til at gennemføre udvikling af den kliniske psykiatriske sygepleje
- Kan selvstændigt tage initiativ til og deltage i udviklingen af det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde

- Kan selvstændigt varetage og initiere, at dokumentation af den kliniske sygepleje gennemføres professionelt
- Kan identificere egne læringsbehov og tage ansvar for egen faglig udvikling i forhold til udvikling, dokumentation samt det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde

18. RETNINGSLINJER FOR OBLIGATORISK OPGAVE 2

Obligatorisk opgave 2 udarbejdes i løbet af uddannelsesperiode 3. Prøven består af to dele:

1. del i gruppe: Fremlægge plan for et forbedringstiltag i forbindelse med den teoretiske undervisning.
2. del individuelt: Udarbejde oplæg til vejledning samt vejledning på plan for et forbedringstiltag i egen praksis.

Prøven bedømmes bestået / ikke bestået.

18.1. Formål

Opgaven skal dokumentere, at den uddannelsessøgende, i relation til udvalgte læringsmål og centrale indholdselementer for uddannelsesperiode 3, selvstændigt kan udarbejde en plan for et forbedringstiltag af relevans for klinisk psykiatrisk sygepleje og med udgangspunkt i den uddannelsessøgendes praksis. Den uddannelsessøgende skal dokumentere viden, færdigheder og kompetencer inden for forbedringsarbejde i relation til den sygeplejefaglige kontekst.

18.2. Kriterier 1. del

1. del i gruppe: Fremlægge plan for et forbedringstiltag i forbindelse med den teoretiske undervisning.

1. del foregår i grupper af 4 – 6 deltagere i forbindelse med den teoretiske undervisning i uddannelsesperiode 3. Gruppen vælger en fælles klinisk problemstilling, der er udgangspunkt for gruppens arbejde.

Fremlæggelsen har en varighed af min. 30 minutter og alle i gruppen deltager aktivt i fremlæggelsen. Fremlæggelsen sker på baggrund af opgivet litteratur samt undervisning i forbedringsbegreber og – metoder.

Gruppens fremlæggelse omfatter begrundede beslutninger vedrørende:

- Kort præsentation af baggrund for forbedringstiltaget
- Beskrivelse af hvordan behovet for forbedring er identificeret
- Mål for forbedringstiltaget, dvs. valg af indikatorer og tilhørende standarder
- Hvilke data I vil indsamle og hvilken metode I vil anvende til dataindsamling?
- Planlægge dataanalyse og vurdering
- Planlægge feedback om forbedringstiltaget til kolleger

18.2.2. Bedømmelse

Vurderingen af 1. del er individuel og sker på baggrund af formål og kriterier for obligatorisk opgave 2 og bedømmes bestået / ikke bestået.

Prøven bedømmes af uddannelseskoordinatoren eller dennes stedfortræder og en internt udpeget censor.

18.3. Kriterier 2. del

2. del individuelt: Udarbejde oplæg til vejledning samt vejledning på plan for et forbedringstiltag i egen praksis

2. del foregår i den sidste del af den teoretiske del af uddannelsesperiode 3. Den uddannelsessøgendes plan for forbedringstiltag i egen praksis har udgangspunkt i den uddannelsessøgendes kliniske problemstilling. Den uddannelsessøgende udarbejder oplæg til vejledning ud fra følgende punkter:

- Kort præsentation af baggrund for forbedringstiltag
- Beskrivelse af hvordan behovet for forbedring er identificeret
- Mål for forbedringstiltaget, dvs. valg af indikatorer og tilhørende standarder
- Hvilke data du vil indsamle og hvilken metode du vil anvende til dataindsamling?
- Planlægge dataanalyse og vurdering
- Planlægge feedback om forbedringstiltaget til kolleger

18.3. 1. Oplæggets omfang

Oplæg til vejledning skal følge redaktionelle retningslinjer for opgaveskrivning (Bilag 4) og have et omfang af maksimalt 4548 satsenheder. Oplægget afleveres elektronisk i en samlet pdf-fil på et nærmere angivet tidspunkt.

18.3.2. Vejledning

Vejledning afholdes i sidste uge af den teoretiske del af uddannelsesperiode 3. Vejledning kan foregå i grupper á 4 - 5 eller individuelt. Vejledning i grupper á 4-5 har et omfang på maksimalt 1½ time. Individuel vejledning har et omfang på maksimalt ½ time.

18.4. Bedømmelse

2. del af obligatorisk opgave 2 bedømmes bestået, når oplæg til vejledning er afleveret og vejledningen gennemført.

Såfremt obligatorisk opgave 2 ikke består, fastsætter uddannelseskoordinatoren:

- Tidsramme for evt. omarbejdelse af den skriftlige del af 1. del og / eller aflevering af 2. del
- Afleveringsdato for den skriftlige del
- Dato for ny fremlæggelse af 1. del og / eller vejledning på 2. del

19. UDDANNELSESPERIODE 4: PSYKIATRISK SYGEPLEJE OG AFSLUTTENDE EKSAMEN

Formålet med uddannelsesperiode 4 er, at den uddannelsessøgende videreudvikler sine erhvervsrettede kompetencer i relation til at bearbejde en klinisk sygeplejefaglig problemstilling, der kombinerer de tre faglige hovedområder i uddannelsen, med henblik på at højne klinisk praksis. Uddannelsesperiode 4 består af 280 timer og omfatter udarbejdelse af afsluttende eksamen og afslutning af uddannelsen.

19.1. Læringsmål

Viden

- Kan identificere, redegøre for og reflektere over en klinisk psykiatrisk sygeplejefaglig problemstilling
- Har viden om aktuel international forskning inden for udvalgte områder relateret til klinisk psykiatrisk sygepleje
- Kan redegøre for, reflektere over og kritisk vurdere fagets videnskabelige grundlag, teorier, metoder i forhold udvikling af psykiatrisk sygepleje
- Har viden om og forståelse for psykiatriens organisering og de muligheder og begrænsninger, der eksisterer i klinikken for implementering af nye sygeplejefaglige tiltag

Færdigheder

- Kan, med udgangspunkt i fagets videnskabelige grundlag, teorier og metoder, samt aktuel international forskning, bearbejde en klinisk problemstilling i psykiatrisk sygepleje
- Kan vurdere og argumentere for samt formidle psykiatrisk sygepleje til fagfæller og ikke specialister
- Kan anvende teorier og metoder til at forholde sig kritisk og konstruktivt til både etableret og nye perspektiver, tilgange og teknologier inden for klinisk psykiatri
- Kan, under hensyn til psykiatriens organisering, implementere nye sygeplejefaglige tiltag

Kompetencer

- Kan selvstændigt tage initiativ til, tilrettelægge, udføre og evaluere psykiatrisk sygepleje i komplekse, uforudsigelige kliniske forløb i forskellige sygdomsfasen i samarbejde med fagfæller og ikke specialister
- Kan selvstændigt tage initiativ til udvikling af den psykiatriske sygepleje i komplekse og uforudsigelige forløb
- Kan identificere egne læringsbehov og tage ansvar for egen faglig udvikling inden for psykiatrisk sygepleje

- Kan selvstændigt identificere og vurdere behovet for implementering af nye sygeplejefaglige tiltag, og kan med forståelse for psykiatriens organisering fremsætte forslag til udvikling af den psykiatriske sygepleje

20. RETNINGSLINJER FOR AFSLUTTENDE EKSAMEN

20.1. Formål

At den uddannelsessøgende på videregående niveau demonstrerer evne til en selvstændig bearbejdning af en klinisk sygeplejefaglig problemstilling, der kombinerer de tre faglige hovedområder i uddannelsen, med henblik på at højne klinisk praksis.

De tre faglige hovedområder er:

- Klinisk psykiatrisk sygepleje
- Sundhedspædagogik
- Kvalitetsudvikling samt tværfagligt, tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde

Prøven består af en synopsiseksamen⁴. Det er muligt at udarbejde den skriftlige del af synopsisen i gruppe. Den mundtlige del af synopsisen er individuel. Prøven bedømmes efter 7-trins skalaen.

20.2. Kriterier

I den skriftlige del:

- Udarbejde en redegørelse for en klinisk sygeplejefaglig problemstilling
- Afgrænse problemstillingen og begrunde afgrænsningen
- Opstille en problemformulering til videre bearbejdning
- Opstille underspørgsmål/problemstillinger, der omhandler de tre hovedområder
- Redegøre for hvordan problemformuleringen besvares, herunder begrunde valg af teori og evt. empiri

I den mundtlige del:

- Analysere og diskutere den kliniske problemstilling
- Konkludere i forhold til problemformuleringen
- Vurdere konklusionens mulige konsekvenser for den kliniske psykiatriske sygepleje

Den skriftlige del er styrende for både niveauet og karakteren af de spørgsmål, der stilles under eksaminationen. Eksaminationen tager sit udgangspunkt i den uddannelsessøgendes mundtlige oplæg, men problemstillingen/problemstillingerne er dog kun en indgang til og ikke en bindende ramme for eksaminationen. Eksaminationen skal også omfatte spørgsmål, som ikke er behandlet i

---

⁴ Synopsiseksamen er en helhed, der består af 3 dele. Den indeholder de samme elementer som en traditionel opgave, men her er delene fordelt på en skriftlig synopsis, et forberedt mundtligt oplæg og en dialog (Hvass 2014)

det mundtlige oplæg. Spørgsmål kan stilles inden for alle uddannelses områder. Yderligere kan der inddrages emner uden for synopsisens referenceliste, såfremt det har væsentlig betydning for bearbejdningen af den kliniske problemstilling.

Opgaven skrives på baggrund af formål og kriterier for afsluttende eksamen.

Uddannelseskoordinatoren skal godkende emnet for opgaven i den 1. uge af 4. uddannelsesperiode.

Den skriftlige del af synopsis skal følge redaktionelle retningslinjer for opgaveskrivning (Bilag 4) og have et omfang af maksimalt 13.650 satsenheder. Den skriftlige del af synopsis afleveres elektronisk i en samlet pdf-fil. Den mundtlige eksamination afvikles i 4. uge af uddannelsesperiode 4.

20.3. Vejledning

Der ydes individuel vejledning svarende til 2 gange ½ time.

20.4. Opgavens omfang

Den mundtlige eksamination varer 35 minutter fordelt således:

- 5 minutter: Den uddannelsessøgendes oplæg
- 20 minutter: Eksaminationen
- 10 minutter: Voteringen (voteringen kan ikke overværes af den uddannelsessøgende)

20.5. Bedømmelse

Vurderingen af synopsis sker på baggrund af formål og kriterier for den afsluttende eksamen.

Synopsis bedømmes af eksaminator og en eksternt udpeget censor. Hovedvægten af bedømmelsen lægges på den mundtlige eksamination og bedømmes efter 7-trins skalaen.

20.6. Regler i forbindelse med omprøve

Består den afsluttende eksamen ikke, tilbydes omprøve. Valg af emne drøftes med og godkendes af uddannelseskoordinatoren. Den uddannelsessøgende har mulighed for vejledning svarende til 2 gange ½ time.

Afvikling af omprøve skal aftales med uddannelseskoordinatoren og skal være inden for nedenstående tidsramme:

1. omprøve: Sidste frist for aflevering af den skriftlige del af synopsis er senest to måneder efter eksamensresultatet er meddelt

2. omprøve: Sidste frist for aflevering af den skriftlige del af synopsis er senest to måneder efter tidsrammen for 1. omprøve

REFERENCELISTE

Adamsen L 2000. *Klinisk sygepleje: definitioner, kerneområder og klinisk forskning*. I: P Ramhøj, I Egerod og J Taleman (red.), *Klinisk sygepleje: Praksis og Udvikling*. Bind 3. Akademisk Forlag, Frederiksberg.

Bekendtgørelse om uddannelse til specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje iflg. Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse nr. 1083 af 30. juni 2016
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=182019>

Bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse.
Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 262 af 30. marts 2007.
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=25308>

DASYS 2016. *Dansk Sygepleje Selskabs Syn på Sygeplejefaglighed*
http://www.dasys.dk/media/12552/sygefaglighed_dansk.pdf
12.4.16

Eksamensbekendtgørelse om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser nr. 41 af 16. januar 2014.
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=161427>

Hvass H og Stray Jørgensen P 2014. *Synopsiseksamen og andre mundtlige eksamensformer med skriftligt materiale: om den form for mundtlig eksamen hvor man har afleveret en skriftlig synopsis, forberedt et mundtligt oplæg og slutter af med en dialog med eksaminator og censor*. Samfundslitteratur. Frederiksberg C.

Lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed nr. 451 af 22. maj 2006. Videreuddannelse af sundhedspersoner § 16.
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=10269#K1>

Ny dansk kvalifikationsramme for videregående uddannelser. Referencegruppen om en ny dansk kvalifikationsramme for videregående uddannelser. Maj 2007
http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc44_en.htm

Bekendtgørelse om uddannelse til specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje iflg. Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse nr. 1083 af 30. juni 2016

BEK nr. 1083 af 30/06/2016 (Gældende)

I medfør af § 16 i lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 877 af 4. august 2011, og efter forhandling med uddannelses- og forskningsministeren fastsættes efter bemyndigelse:

Kapitel 1

Formål

§ 1. Formålet med specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje er, at sygeplejersken udvider sin faglige kompetence med henblik på at varetage funktionsområdet som specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje.

Kapitel 2

Specialsygeplejerskens ansvars- og funktionsområde

§ 2. Specialsygeplejersken er ansvarlig for sin virksomhedsudøvelse i henhold til sin autorisation som sygeplejerske, jf. lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed.

Stk. 2. Funktionsområdet for en specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje omfatter, at sygeplejersken på videregående niveau påtager sig et særligt ansvar inden for den kliniske psykiatriske sygepleje, herunder

- 1) klinisk psykiatrisk sygepleje
- 2) sundhedspædagogik
- 3) kvalitetsudvikling, tværfagligt, tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde

Kapitel 3

Uddannelsen Adgangsbetingelser

§ 3. Til specialuddannelsen kan optages ansøgere, der opfylder følgende betingelser:

- 1) Bestået dansk eller udenlandsk sygeplejerskeeksamen på bachelorniveau eller anden dansk

eller udenlandsk sygeplejerskeeksamen samt videnskabsteori og - metode på diplomniveau eller tilsvarende.

- 2) Dansk autorisation som sygeplejerske.
- 3) Mindst 2 års klinisk erfaring fra ansættelse inden for psykiatrisk sygepleje.
- 4) 1-årig aftale med arbejdsgiveren om deltagelse i teoriundervisningen og om systematisk, superviseret og vejledt klinisk uddannelse.

Varighed

§ 4. Uddannelsen er af 1 års varighed svarende til 60 ECTS point. Teoriundervisningen omfatter 20 uger svarende til 35 ECTS point og den kliniske uddannelse omfatter 25 uger svarende til 25 ECTS point.

Tilrettelæggelse og indhold

§ 5. Uddannelsen til specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje skal afspejle den til enhver tid aktuelle kliniske praksis i psykiatrien. Uddannelsen er tilrettelagt med vekslende mellem teoretisk og klinisk uddannelse.

Uddannelsen består af 4 uddannelsesperioder, fordelt således:

- 1) Uddannelsesperiode: Klinisk psykiatrisk sygepleje svarende til 23 ECTS point
- 2) Uddannelsesperiode: Sundhedspædagogik svarende til 10 ECTS point
- 3) Uddannelsesperiode: Kvalitetsudvikling, tværfagligt, tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde svarende til 17 ECTS point

- 4) Uddannelsesperiode: Psykiatrisk sygepleje, afsluttende eksamen, evaluering og implementering af uddannelsen svarende til 10 ECTS point

§ 6. Den teoretiske uddannelse er fordelt på 4 uddannelsesperioder. De 3 første uddannelsesperioder består af en teoretisk og en klinisk del. Den 4. uddannelsesperiode er eksamensperiode, evaluering og implementering af uddannelsen. Den teoretiske del af en uddannelsesperiode kan bestå af forelæsninger og/ eller undervisning, gruppe-/projektarbejde, vejledning og prøve.

§ 7. Den kliniske del af en uddannelsesperiode består af systematisk tilrettelagt uddannelse i psykiatrisk sygepleje med udgangspunkt i kliniske problemstillinger. Den kliniske uddannelse foregår med udgangspunkt i den uddannelsessøgendes ansættelsessted, når dette er godkendt som klinisk uddannelsessted. Desuden indgår klinisk vejledning, studiebesøg, pensumkrav, litteratursøgning m.v.

Stk. 2. Under den kliniske uddannelse skal der foreligge læringsmål for uddannelsesperioderne. Den uddannelsessøgende skal via et varieret patientgrundlag og varieret patientforløb opnå yderligere viden, færdigheder og kompetencer inden for den døgnbaserede, akutte, ambulante og udgående psykiatri samt inden for socialpsykiatri.

Stk. 3. De kliniske uddannelsesperioder planlægges og godkendes i henhold til lokale aftaler i de enkelte regioner.

Stk. 4. Der udpeges en klinisk vejleder, der yder vejledning og evaluering i forhold til de kliniske uddannelsesperioders formål og læringsmål.

Stk. 5. Uddannelseskoordinatoren tildeler den uddannelsessøgende en

opgavevejleder, der vejleder i forhold til de to obligatoriske opgaver og den afsluttende eksamensopgave.

Fravær

§ 8. Fravær over 10 pct. fra henholdsvis teoriundervisning eller klinisk uddannelse forlænger uddannelsesperioden svarende til fraværet.

Kapitel 4

*Bedømmelse m.v.
Klinisk uddannelse*

§ 9. Ved afslutning af de kliniske dele af uddannelsesperioderne afgiver den kliniske vejleder en skriftlig bedømmelse af den uddannelsessøgendes opnåelse af læringsudbytte til uddannelsesstedet. Standpunktet bedømmes bestået/ikke bestået. Bedømmelsen sker i henhold til undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 262 af 20. marts 2007 om karakterskala og anden bedømmelse.

Prøve

§ 10. I slutningen af den teoretiske del af uddannelsesperiode 1 afholdes prøve med intern censur. Prøven består af en stillet opgave og bedømmes bestået/ikke bestået, jf. Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 262 af 20. marts 2007 om karakterskala og anden bedømmelse.

Opgaver

§ 11. Obligatorisk opgave 1 afvikles i uddannelsesperiode 2 og obligatorisk opgave 2 afvikles i uddannelsesperiode 3 og opgaverne består uafhængigt af hinanden. Opgaverne bedømmes bestået/ikke bestået, jf. Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 262 af 20. marts 2007 om karakterskala og anden bedømmelse.

Afsluttende eksamen

§ 12. For at kunne indstilles til afsluttende eksamen skal såvel klinisk uddannelse, jf. § 9, prøve med intern censur, jf. § 10 og de 2 obligatoriske opgaver være bestået, jf. § 11.

§ 13. Den afsluttende eksamen består af udarbejdelse af en skriftlig eksamensopgave med mundtlig eksamination. Den skriftlige opgave tager udgangspunkt i en klinisk problemstilling, der er relevant for specialsygeplejerskens funktionsområde. Den mundtlige eksamination er individuel, men det er muligt at udarbejde det skriftlige oplæg i gruppe.

Stk. 2. Den afsluttende eksamen bedømmes af en ekstern censor og eksaminator med angivelsen af 7-trins skalaen, jf. Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 262 af 20. marts 2007 om karakterskala og anden bedømmelse.

Omprøve og sygeeksamen

§ 14. Den uddannelsessøgende kan indstille sig til intern prøve, de to obligatoriske opgaver og afsluttende eksamen 3 gange. En ikke bestået klinisk uddannelsesperiode forlænges i fornødent omfang efter nærmere aftale mellem parterne.

Stk. 2. Sygeeksamen tilbydes, når der foreligger en lægeerklæring.

Bevis og titel

§ 15. Udbyder af uddannelsen udsteder et af Sundhedsstyrelsen godkendt uddannelsesbevis for uddannelsens gennemførelse. Uddannelsens omfang af teori og klinisk uddannelse samt de opnåede resultater anføres i beviset.

Stk. 2. Den, der har gennemført specialuddannelsen, gives betegnelsen Specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje. Den engelske betegnelse er Postgraduate mental health nurse.

Stk. 3. Udbyder af uddannelsen fører fortegnelse over de til uddannelsen optagne sygeplejersker og har et register over udstedte beviser. Udbyder af uddannelsen orienterer Styrelsen for Patientsikkerhed om, hvilke sygeplejersker, der har gennemført specialuddannelsen.

Stk. 4. Styrelsen for Patientsikkerhed fører register over sygeplejersker, der har gennemført specialuddannelsen.

Kapitel 5

Uddannelsesansvar

§ 16. Regionerne iværksætter og udbyder uddannelsen til specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje og udpeger uddannelsessteder. Uddannelsen kan udbydes til sygeplejersker i alle sektorer.

Stk. 2. Udbyder af uddannelsen udarbejder en landsdækkende uddannelsesordning for specialuddannelsen, hvorefter den godkendes i specialuddannelsesrådet, jf. § 18. I uddannelsesordningen fastsættes, i overensstemmelse med gældende bekendtgørelse nærmere om:

- 1) uddannelsens tilrettelæggelse i teoretiske og kliniske uddannelsesperioder,
- 2) læringsmål for de enkelte uddannelsesperioder,
- 3) oversigt over fag og tidsfordeling i teoriperioderne,
- 4) plan for afvikling af prøve, opgaver og eksamen (tidspunkt, form, vilkår, sygeeksamen m.v.),
- 5) krav til kliniske uddannelsessteder/rammer for godkendelse af uddannelsessteder,
- 6) krav til undervisere, kliniske vejledere og opgavevejledere,
- 7) fravær, herunder regler for forlængelse af uddannelsen ved fravær af nærmere bestemt omfang,
- 8) klagevejledning der beskriver muligheder for og håndtering af klager over uddannelsesstedernes og specialuddannelsesrådets afgørelser.

Stk. 3. Uddannelsesordningen indstilles af specialuddannelsesrådet til Sundhedsstyrelsens godkendelse. Optagelse af ansøgere til specialuddannelsen forudsætter, at Sundhedsstyrelsen har godkendt uddannelsesordningen.

§ 17. Udgifterne ved gennemførelse af specialuddannelsen afholdes af regionerne.

Kapitel 6

Specialuddannelsesrådet

§ 18. Regionerne nedsætter i fællesskab et landsdækkende specialuddannelsesråd med et ulige antal medlemmer, dog højst 15, sammensat af repræsentanter fra de ansættende myndigheder og personer med viden om psykiatrisk sygepleje. Rådets opgaver og sammensætning fremgår af bilag 3 og bilag 4.

Kapitel 7

Klageadgang og tilsyn

§ 19. Klage over afgørelser truffet af et uddannelsessted, herunder klage over intern prøve, obligatoriske opgaver, den afsluttende eksamen, den teoretiske eller kliniske uddannelse, kan indbringes for specialuddannelsesrådet. Dette skal ske senest 14 hverdage efter, at klageren er gjort bekendt med afgørelsen.

Stk. 2. Klager over afgørelse truffet af specialuddannelsesrådet kan indbringes for

Sundhedsstyrelsen senest 2 uger efter, at klageren er gjort bekendt med afgørelsen. Sundhedsstyrelsens afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 20. Sundhedsstyrelsen fører tilsyn med tilrettelæggelsen og gennemførelsen af specialuddannelsen.

Stk. 2. Sundhedsstyrelsen kan som tilsynsmyndighed anmode specialuddannelsesrådet og de beskikkede censorer om oplysninger om uddannelsesvirksomheden.

Kapitel 8

Meritoverførsel

§ 21. Uddannelsesstedet kan efter en individuel vurdering give dispensation til afkortning af uddannelsen (merit) på baggrund af dokumenteret anden relevant uddannelse.

Kapitel 9

Ikrafttræden

§ 22. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. august 2016.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 457 af 10. juni 1996 om specialuddannelsen for sygeplejersker i psykiatrisk sygepleje og cirkulære nr. 121 af 4. juli 1996 om specialuddannelsen af sygeplejersker i psykiatrisk sygepleje ophæves.

Sundhedsstyrelsen, den 30. juni 2016
SØREN BROSTRØM

/ Lisbeth Høeg-Jensen

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=182019>

Bilag 1: Funktionsområde

Funktionsområdet for en specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje omfatter, at sygeplejersken på videregående niveau har viden, færdigheder og kompetencer til at:

- 1) Varetage og udvikle klinisk psykiatrisk sygepleje på et videregående niveau
- 2) Medvirke til og sikre at den samlede indsats tager udgangspunkt i patientens og de pårørendes ønsker og ressourcer
- 3) Varetage den sundhedspædagogiske indsats overfor patienten og de pårørende, herunder fremme psykisk sundhed og forebygge følgevirkninger af psykisk sygdom
- 4) Fremme og sikre kontinuitet og sammenhæng i det samlede patientforløb
- 5) Tilrettelægge og koordinere den sygeplejefaglige del af udrednings- og behandlingsprogrammer i henhold til fastlagte retningslinjer, forløbsprogrammer mm.

Bilag 2: Læringsudbytte

Specialsygeplejersker i psykiatrisk sygepleje har efter afsluttet uddannelse opnået følgende læringsudbytte:

Viden

- 1) Har viden om aktuel international forskning inden for udvalgte områder relateret til klinisk psykiatrisk sygepleje
- 2) Kan forstå og på et videnskabeligt grundlag reflektere over udvalgte fagområders viden samt kunne identificere kliniske problemstillinger relateret til den psykiatriske sygepleje

Færdigheder

- 1) Kan mestre udvalgte videnskabelige metoder og redskaber samt mestre generelle færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for klinisk psykiatrisk sygepleje
- 2) Kan vurdere og vælge blandt udvalgte fagområders videnskabelige teorier, metoder, redskaber og generelle færdigheder samt på et videnskabeligt grundlag opstille nye analyse- og løsningsmodeller relateret til den kliniske psykiatriske sygepleje
- 3) Kan formidle udvalgt forskningsbaseret viden og diskutere professionelle og videnskabelige problemstillinger med både fagfæller og ikke-specialister relateret til den kliniske psykiatriske sygepleje

Kompetencer

- 1) Kan håndtere arbejdssituationer der er komplekse, uforudsigelige og forudsætter nye løsningsmodeller.
- 2) Kan selvstændigt igangsætte og gennemføre fagligt, tværfagligt og tværsektorielt samarbejde og påtage sig professionelt ansvar
- 3) Kan selvstændigt tage ansvar for egen faglig udvikling og specialisering

Bilag 3: Specialuddannelsesrådets opgaver og ansvar

Specialuddannelsesrådet har følgende opgaver og ansvar:

- 1) Løbende vurdering af behovet for sygeplejersker med specialuddannelsen
- 2) Medvirke til koordinering af det samlede antal uddannelsespladser
- 3) Ansvar for uddannelsen gennemføres i henhold til den godkendte uddannelsesordning
- 4) Indstilling af den landsdækkende uddannelsesordning til Sundhedsstyrelsens godkendelse
- 5) Godkendelse af de kliniske uddannelsessteder
- 6) Etablering og koordinering af censorvirksomhed og beskikkelse af censorer
- 7) Behandling af klager over afgørelse truffet af uddannelsesinstitutionerne og de kliniske uddannelsessteder
- 8) Vurdering af udenlandske uddannelser med henblik på tilladelse til funktion som specialuddannet sygeplejerske inden for psykiatrisk sygepleje
- 9) Løbende evaluering af uddannelsen
- 10) Årlig indberetning til Sundhedsstyrelsen om uddannelsen m.m.

Rådet kan indkalde særlige sagkyndige til belysning af specielle problemstillinger.

Bilag 4: Specialuddannelsesrådets sammensætning

Specialuddannelsesrådet sammensættes af repræsentanter fra de ansættende myndigheder og personer med viden på psykiatriområdet, herunder mindst

- 1) 1 repræsentant fra hver af de fem regioner
- 2) 1 repræsentant fra kommunerne
- 3) 2 repræsentanter fra relevante faglige selskaber
- 4) 4 repræsentanter fra uddannelsesinstitutionerne (uddannelseskoordinatorer)
- 5) 4 repræsentanter for de kliniske uddannelsesansvarlige (ledere), en fra hver uddannelsesregion
- 6) 1 repræsentant for de uddannelsessøgende

Ved forfald kan en substitut sendes.

Lov nr. 451 af 22. maj 2006 om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed § 16

Videreuddannelse af sundhedspersoner

§ 16. Indenrigs- og sundhedsministeren kan efter forhandling med undervisningsministeren eller ministeren for videnskab, teknologi og udvikling fastsætte regler om videreuddannelse for personalegrupper inden for sundhedsvæsenet, hvor sådanne regler ikke allerede er fastsat ved lov. Herunder kan aftales, at videreuddannelse kan varetages i samarbejde med de nævnte ministerier.

Stk. 2. Ved en videreuddannelse forstås efter denne bestemmelse en uddannelse, hvor den studerende gennemfører en samlet længerevarende uddannelse på et højere niveau end grunduddannelserne og med en udvidelse af den faglige kompetence.

Stk. 3. Indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte regler om:

- 1) Videreuddannelsesinstitutionernes styrelse, organisation og finansiering
- 2) Videreuddannelsernes indhold og mål
- 3) Optagelse, herunder antal af studerende til videreuddannelserne
- 4) Kvalitetskontrol, herunder censorordninger
- 5) Ansættelse af lærere og videnskabelige medarbejdere
- 6) Klager fra de studerende, herunder om klagefrist, i forbindelse med eksaminer og prøver samt om, at klager ikke kan indbringes for en højere administrativ myndighed
- 7) Titelanvendelse ved gennemførelse af videreuddannelsen

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=121913>

Definition af klinisk sygepleje godkendt af Det koordinerende Landsråd den 4. december 2002

Uddrag:

Klinisk sygepleje – definitioner, kerneområder og kliniske forskning – Perspektiver 1
Sammenfattende definition: direkte kontakt med syge såvel som raske

I betragtning af hvor meget begrebet klinisk er anvendt, er det overraskende få steder begrebet defineres.

Både som færdiguddannet sygeplejerske og som studerende kan det være et problem, at der faginternt benyttes implicite forståelser, der kan medføre uklare associationer. Den kliniske sygepleje deler genstandsfelt med bl.a. medicin, odontologi og psykologi, der ligeledes har en klinisk dimension, hvor kontakten med det enkelte menneske er det fælles udgangspunkt. Sygeplejerskens forståelse og fortolkning af menneskets situation, sygdom, potentialer, ressourcer og de handlinger som hun iværksætter, bygger på de fremgangsmåder og de teoridannelser inden for faget, der forekommer relevante for hende i den konkrete situation. I en fremtidig fortolkning og definition af begrebet klinisk sygepleje kan det præciseres at:

Klinisk sygepleje beskæftiger sig med den direkte kontakt eller mødet mellem et menneske/patient/klient/bruger og sygeplejersken. Der kan tillige være tale om at kontakten/mødet etableres over for en gruppe af mennesker/patienter. Kontakten kan indbefatte raske (f.eks. i sundhedsplejen), potentielt syge og diagnosticeret syge mennesker. Den kan omfatte enkeltpersoner og grupper i befolkningen, hvis livssituation alene er kendetegnet af omsorgsmæssige, plejemæssige eller eksistentielle problemstillinger. Netop den direkte kontakt sætter sygeplejersken i stand til, via samtale, at høre og erfare menneskets egen opfattelse og fortælling af det konkrete problem eller situationen som sådan. Herved er sygeplejersken selv i stand til at danne sig et indtryk af menneskets situation og problemer via sine iagttagelser, observationer og intuition. På baggrund heraf kan hun udøve såvel sundhedsfremmende som sygdomsintervenerende pleje- og omsorgsmæssige handlinger i forhold til det enkelte menneskes unikke livssituation.

Ud fra de fremførte betragtninger om patientkontakt er der kun ganske få sygeplejerskefunktioner, som ikke indgår i den kliniske sygepleje. Disse er: overordnet ledelse og administration, undervisnings- og uddannelsesaktivitet samt forsknings- og

udviklingsaktiviteter, der ikke er patient-/brugerrelaterede. Disse aktiviteter knytter sig dog til det kliniske felt og kan være nødvendige betingelser for at den kliniske udøvelse kan realiseres.

Netop det faktum at klinisk sygepleje og klinisk sygeplejeforskning har menneskers "liv" i dets kompleksitet som sit genstandsfelt gør, at det ikke er én teoriramme, én teoretisk tilgang, ét forskningsdesign, som er fremherskende. Der er tale om nuancerede fænomener som kan anskues fra forskellige videnskabelige vinkler, inspireret af f.eks. biomedicin, filosofi og sociologi.

Adamsen L 2000. Klinisk sygepleje: definitioner, kerneområder og klinisk forskning. I: P Ramhøj, I Egerod og J Taleman (red.), *Klinisk sygepleje: Praksis og Udvikling*. Bind 3. Akademisk Forlag, Frederiksberg.

Redaktionelle retningslinjer for opgaveskrivning

Retningslinjerne gælder for alle skriftlige opgaver udarbejdet af uddannelsessøgende på Specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje.

Litteraturhenvisninger i tekst og litteraturliste følger Harvard-systemet, som er en international standard for kildeangivelse i en akademisk tekst.

Generelle krav

Opgaven skal være læsevenlig, systematisk opbygget og udformet i et forståeligt sprog, som er i overensstemmelse med Dansk Sprognævns officielle retningslinjer for dansk retskrivning.

Opgaven skal være gennemskuelig med hensyn til brug af litteratur og andet kildemateriale. Det skal fremgå tydeligt, hvad der er kildens udsagn f.eks. med kildehenvisning.

Opgaven afleveres med enkeltsidetryk i A4 format. Ved elektronisk aflevering skal opgaven afleveres i én samlet PDF-fil.

Opgavens indhold og opsætning

Indhold

- Forside
- Resumé (hvis opgavekriterierne angiver dette)
- Indholdsfortegnelse
- Tekstsider
- Referenceliste (bøger, tidsskrifter, internetsider, brochurer)
- Fortegnelse over bilag (f.eks. informationer eller udskrifter fra egen empiri som f.eks. samtaler, interview, spørgeskemaundersøgelser)
- Bilag

Forsidens indhold

- Opgavens titel
- Opgavetype
- Antal satsenheder
- Opgaveløser(e)s fulde navn og evt. opgavenummer
- Dato for aflevering
- Uddannelsesinstitutionens navn
- Vejleders navn
- Angivelse af, om opgaven må anvendes internt i uddannelsen

- Generel formulering vedr. uretmæssig hjælp

Se eksempel på opsætning af forside i sidst i bilag 4.

Resumé

Såfremt kriterierne for opgaven kræver et resumé, skal dette være præcist og sammenfatte opgavens indhold og resultater. Et resumé skal give læseren et hurtigt overblik over opgaven, og skal skrives på en selvstændig side og anbringes umiddelbart før indholdsfortegnelsen. Resuméets omfang fremgår af retningslinjer for opgaven.

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelsen er læserens indgang til opgaven. Den skal opstilles på en overskuelig måde og skabe overblik over opgavens indhold.

Der skal være overensstemmelse mellem indholdsfortegnelsen og de enkelte overskrifter på afsnit inde i opgaven. Indholdsfortegnelsen skal rangeres og indeholde alle overskrifter på afsnit og underafsnit og angive sidetal for afsnittene.

Referenceliste og evt. bilag skal fremgå af indholdsfortegnelsen, men uden sideangivelse og uden rang.

Bilagene benævnes med nummer og navn og opføres i den rækkefølge, de er nævnt i.

Rangering

Rangering foregår efter decimalsystemet, hvor 1. decimal repræsenterer kapitel, næstes tal tilsvarende 2. rang og næste 3. rang. Overskriften kommer efter punktum. Der sættes ikke punktum efter disse overskrifter.

F.eks.:

4.

4.1.

4.1.1.

Opsætning

- Skrifttype skal være læsevenlig og skrives i Arial 11 punkt
- Linjeafstand 1,5
- Opgavens forskellige hovedafsnit skal fremgå tydeligt
- Overskrifter skal fremhæves

- Afsnit i den løbende opgavetekst markeres med indryk eller dobbelt linjeafstand på en konsekvent måde
- Tekstsider nummereres fortløbende

Opgavens omfang

En normalside beregnes som 2275 satsenheder. En satsenhed er et tegn i betydningen bogstaver, tal og tegnsætning, ikke mellemrum. Antal satsenheder kan variere på den enkelte side afhængigt af f.eks. brug af grafik og tvungen linjeskift. Det samlede antal satsenheder tæller.

Ved beregning af opgavens omfang medregnes kun tekstsider og evt. billedtekst, dvs. ekskl. resumé, indholds-, litteratur- og bilagsfortegnelse, evt. fodnoter og bilag.

Antal satsenheder skal angives på opgavens forside. Opgaven må kun fylde det antal satsenheder, der er angivet for den aktuelle opgave.

Referencer

Når der gøres brug af andres arbejde, hvad enten det drejer sig om f.eks. teorier, undersøgelsesresultater, statistiske materialer, lovtekster, internettekster eller billeder, skal der i teksten henvises til disse kilder. Det skal klart fremgå i teksten, hvor referering af andre forfatteres tekster begynder og slutter.

Referencehenvisninger i opgaveteksten

Henvisninger i opgaver skal følge Harvard-systemet, der anvender forfatternavn og årstal som markør. Bogens, kapitlets, artiklens eller internethenvisningens forfatter og årstal skal altid fremgå af henvisningen. Ved op til tre forfattere skrives alle navne i henvisningen, ved mere end tre forfattere skrives førsteforfatter og et. al. samt årstal.

Der skal derudover anføres sidetal ved citater og ved tekstnær gengivelse, der refererer til bestemte sider i kilden.

Forkortelsen (Ibid.) (fra latin: ibidem - 'det samme') kan anvendes, hvis man skal henvise til den samme kilde flere gange i træk, dvs. en henvisning til den umiddelbart forudgående kilde.

Eksempel på henvisninger i den løbende opgavetekst:

- En forfatter: (Hummelvoll 2013, s. 45)
- To forfattere: (Rienecker og Stray Jørgensen 2012)
- Mere end tre forfattere (Epløv et al 2010, s. 187)
- Kapitel: (Buus 2009)

- Artikel: (Nordenkjær og Winkler Pedersen 2012, s. 75)
- Forskellige kilder i samme henvisning: (Eplov et al 2010, Buus 2009)
- Internethenvisning: (Sygeplejeetisk Råd 2004)
- Henvisningen kan også være en del af teksten f.eks.:
  - Som beskrevet hos Antonowsky (2000, s. 93) viser undersøgelser, at ...
  - Repper og Perkins (2009) viser, at...
  - Ifølge Hummelvoll (2013) er ...

Noter, bilag og citater

Noter

Undgå så vidt muligt noter. Noter kan stå i opgaven som fodnoter eller efter teksten som slutnoter i et særligt noteafsnit før referencelisten. Noter ansues som uddybende kommentarer til opgaveteksten. Opgaven skal kunne læses og forstås uafhængigt af noter og bilag.

Bilag

Bilag skal forsynes med overskrift, kildeangivelse og evt. forklarende tekst samt bilagsnummer i øverste højre hjørne, som tilføjes sidetal, hvis et bilag indeholder flere sider. Bilag placeres i numerisk rækkefølge sidst i opgaven efter referencelisten. Bilagsfortegnelsen placeres enten lige før bilagene eller i indholdsfortegnelsen. Der skal i opgaven være præcise henvisninger til bilagene og der må ikke være bilag, som ikke er nævnt i selve opgaven.

Citater

Et citat skal gengives præcist, som det står i den tekst, det citeres fra. Egen oversættelse af citat fra en fremmedsproglig kilde skal markeres med 'egen oversættelse'.

Citater under tre linjer sættes i citationstegn i den løbende tekst. Efter citatet skrives forfatternavn, årstal og sidetal.

Citater på mere end tre linjer rykkes ind i forhold til den øvrige tekst og skrives med enkelt linjeafstand. Der skal være ekstra linjeafstand før og efter citatet. Efter citatet skrives forfatterens efternavn, årstal og sidehenvisning. Dvs. ved direkte citater eller ved citatlignende tekststykker som f.eks.: "I den personorienterede professionalisme, der udspiller sig gennem faglige skøn, får sygeplejersken autoritet i kraft af sin person" (Martinsen 1994, s. 16).

Referenceliste

Alle kilder samles i én referenceliste.

Referencelisten opstilles alfabetisk. Der må ikke opgives kilder, som ikke anvendes i opgaveteksten.

Bøger, artikler og enkelte kapitler fra redigerede bøger har forskellig henvisningsform, derfor er de følgende eksempler grupperet i afsnit. Opgavens referenceliste skal opgives alfabetisk og ikke i grupper.

Bøger

Forfatter/-e efternavn og forbogstav i fornavn. Udgivelsesår, titel i kursiv, forlagets navn, udgivelsessted, udgave.

Illeris K 2006. *Læring*, Roskilde Universitetsforlag.

Rienecker L og Stray Jørgensen P 2012. *Den gode opgave*, Forlaget Samfundslitteratur. København, 4. udgave.

Simonsen E og Møhl B (red) 2010. *Grundbog i psykiatri*, Hans Reitzels Forlag, Viborg.

Kapitel i redigeret bog

Forfatter/-e efternavn og forbogstav i fornavn. Udgivelsesår, kapitlets titel. I: Redaktørens navn (red.), bogens titel i kursiv, forlagets navn, udgivelsessted, udgave.

Repper J og Perkins R 2009. Recovery og social inklusion. I: N Buus (red.), *Psykiatrisk sygepleje*, Nyt Nordisk Forlag, København K.

Artikler i tidsskrift

Forfatter/-e efternavn og forbogstav i fornavn. Udgivelsesår, artiklens titel, tidsskriftets navn i kursiv, årgang, nummer og sideangivelse.

Nordenkjær M, Winkler P 2012. En brugbar tilgang til psykiatrisk sygepleje. *Sygeplejersken*, nr. 12, s. 68-70.

Gordon W, Morton T, Brooks G 2005. Launching the Tidal Modal: evaluating the evidence. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing* 2005; (12): 703-12.

Internetkilder uden forfatter

Sygeplejeetisk Råd 2004, [*De Sygeplejeetiske Retningslinjer*](#).

<http://www2.dsr.dk/msite/text.asp?id=45&TextID=4650&ShowSubs=1&ShowSubID=10208>

Læst eller printet ud, 16. september 2014.

Andet materiale

Kilder, som ikke er offentligt tilgængelige f.eks. fra hospitalernes intranet, skal fremgå af bilagsfortegnelsen og vedlægges som bilag.

Figurer og tabeller

Figurer og tabeller kan bruges til at tydeliggøre og uddybe teksten på overskuelig måde.

Hver tabel og figur nummereres, forsynes med overskrift og kildeangivelse, også når de er udarbejdet af opgaveskriveren selv.

Alle tabeller og figurer skal kommenteres af opgaveskriveren.

Tabeller og figurer kan indgå i teksten eller placeres som bilag alt efter deres betydning og omfang.

Elektronisk aflevering

Ved elektronisk aflevering skal opgaven afleveres i én samlet PDF-fil.

Navn:

Opgavenummer:

Afsluttende eksamen – skriftlig del

Specialuddannelsen for sygeplejersker i psykiatrisk sygepleje

Vejleder:

Antal satsenheder:

Må opgaven anvendes internt i uddannelsen:

Juni 20XX

Forebyggelse af tvang

Denne opgave er udarbejdet af en studerende på specialuddannelsen for sygeplejersker i psykiatrisk sygepleje i uddannelsesregion Øst. Dette eksemplar af opgaven er ikke rettet eller kommenteret af uddannelsesinstitutionen, og opgaven er udtryk for den studerendes egne synspunkter, der ikke nødvendigvis deles af uddannelsesinstitutionen. Kopiering eller anden gengivelse af opgaven eller dele af den er kun tilladt med forfatterens tilladelse (jf. dansk lov om ophavsret).

I henhold til ” Bekendtgørelse om prøver og eksamen i grundlæggende erhvervsrettede uddannelser Kap. 5, § 19, stk. 6. bekræfter undertegnede eksaminand med min underskrift, at opgaven er udfærdiget uden uretmæssig hjælp.

Underskrift _____

**Bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse,
Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 262 af 20. marts 2007**

BEK nr 262 af 20/03/2007 Gældende

Lovgivning forskriften vedrører

LBK nr 982 af 01/11/2000
LBK nr 983 af 01/11/2000
LBK nr 16 af 07/01/2005
LBK nr 228 af 17/03/2006
LOV nr 315 af 19/04/2006
LOV nr 579 af 09/06/2006
LBK nr 445 af 08/05/2007
LOV nr 561 af 06/06/2007
LOV nr 207 af 31/03/2008
LOV nr 311 af 30/04/2008
LBK nr 791 af 24/07/2008
LBK nr 855 af 04/08/2008
LBK nr 871 af 27/08/2008
LBK nr 1350 af 17/12/2008
LBK nr 593 af 24/06/2009
LBK nr 851 af 08/09/2009
LBK nr 951 af 02/10/2009
LBK nr 952 af 02/10/2009
LBK nr1049 af 09/11/2009

Den fulde tekst

Bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse

I medfør af

- 1) § 15, stk. 1, i lov nr. 451 af 22. maj 2006 om autorisation af sundhedspersoner og sundhedsfaglig virksomhed,
- 2) § 34, stk. 2, i lov om apoteksvirksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 657 af 28. juli 1995,
- 3) § 1, stk. 2, i lov nr. 1115 af 29. december 1997 om korte videregående uddannelser (erhvervsakademiuddannelser),
- 4) § 5, stk. 1, i lov nr. 481 af 31. maj 2000 om mellemlange videregående uddannelser,

- 5) § 19 i lov nr. 488 af 31. maj 2000 om erhvervsrettet grunduddannelse og videregående uddannelse (videreuddannelsessystemet) for voksne,
- 6) § 11 i lov nr. 315 af 19. april 2006 om uddannelsen til professionsbachelor som pædagog,
- 7) § 8 i lov nr. 579 af 9. juni 2006 om uddannelsen til professionsbachelor som lærer i folkeskolen,
- 8) § 2, stk. 4, i lov om uddannelse til håndarbejds lærer, jf. lovbekendtgørelse nr. 982 af 1. november 2000,
- 9) § 2, stk. 4, i lov om uddannelse til ernærings- og husholdningsøkonom, jf. lovbekendtgørelse nr. 983 af 1. november 2000,
- 10) § 6 i lov om Danmarks Journalisthøjskole, jf. lovbekendtgørelse nr. 231 af 30. marts 2001,
- 11) § 2 i lov om landbrugsuddannelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 1254 af 6. december 2006,
- 12) § 1, stk. 2, i lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 136 af 1. marts 2006,
- 13) § 2, stk. 9-10, i lov om åben uddannelse (erhvervsrettet voksenuddannelse) m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 956 af 28. november 2003,
- 14) § 6, stk. 1 og 3, i lov om Centre for Videregående Uddannelse og andre selvejende institutioner for videregående uddannelser m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 228 af 17. marts 2006,
- 15) § 29 i lov nr. 95 af 18. februar 2004 om uddannelsen til studentereksamen (stx) (gymnasieloven),
- 16) § 27 i lov nr. 96 af 18. februar 2004 om uddannelserne til højere handelseksamen (hhx) og højere teknisk eksamen (htx),
- 17) § 25 i lov nr. 97 af 18. februar 2004 om uddannelsen til højere forberedelseseksamen (hf-loven),
- 18) § 33, stk. 2, i lov om erhvervsuddannelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 183 af 22. marts 2004,
- 19) § 5, stk. 3, i lov om almen voksenuddannelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 852 af 11. juli 2006,
- 20) § 8 i lov om grundlæggende social- og sundhedsuddannelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 1214 af 1. december 2006,
- 21) § 4, stk. 5, i lov om forberedende voksenundervisning (FVU-loven), jf. lovbekendtgørelse nr. 16 af 7. januar 2005,

22) § 14, stk. 4, og § 14a, stk. 4, i lov om folkeskolen, jf. lovbekendtgørelse nr. 1195 af 30. november 2006, fastsættes:

Kapitel 1

7-trins-skalaen

§ 1. Uddannelsessøgende skal ved prøver og eksamener, som efter reglerne om de enkelte uddannelser mv. dokumenteres ved prøve-, eksamens- eller afgangsbviser, bedømmes efter følgende karakterskala (7-trins-skalaen), jf. dog kapitel 2:

12: For den fremragende præstation.

10: For den fortrinlige præstation.

7: For den gode præstation.

4: For den jævne præstation.

02: For den tilstrækkelige præstation.

00: For den utilstrækkelige præstation.

-3: For den ringe præstation. *Stk. 2.*

Ved oversættelse af karakterskalaen til engelsk anvendes de betegnelser, som fremgår af bilag 2 til bekendtgørelsen.

Stk. 3. Karakterskalaen finder anvendelse ved afgivelse af årskarakterer og lignende standpunktsbedømmelser.

§ 2. Karakteren 12 gives for den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af fagets mål, med ingen eller få uvæsentlige mangler.

§ 3. Karakteren 10 gives for den fortrinlige præstation, der demonstrerer omfattende opfyldelse af

fagets mål, med nogle mindre væsentlige mangler.

§ 4. Karakteren 7 gives for den gode præstation, der demonstrerer opfyldelse af fagets mål, med en del mangler.

§ 5. Karakteren 4 gives for den jævne præstation, der demonstrerer en mindre grad af opfyldelse af fagets mål, med adskillige væsentlige mangler.

§ 6. Karakteren 02 gives for den tilstrækkelige præstation, der demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af fagets mål.

§ 7. Karakteren 00 gives for den utilstrækkelige præstation, der ikke demonstrerer en acceptabel grad af opfyldelse af fagets mål.

§ 8. Karakteren -3 gives for den helt uacceptable præstation.

Kapitel 2

Anden bedømmelse

§ 9. Bedømmelsen "Bestået/Ikke bestået" kan anvendes, såfremt det er fastsat i reglerne for den enkelte uddannelse.

Stk. 2. Det kan i reglerne for de enkelte erhvervsuddannelser, jf. lov om erhvervsuddannelser, være fastsat, at der anvendes en anden karakterskala end 7-trins-skalaen. Den opnåede bedømmelse kan ikke omregnes til en karakter efter 7-trins-skalaen.

§ 10. Bekendtgørelsens bestemmelser om bedømmelsen "Bestået/Ikke bestået" finder tilsvarende anvendelse ved bedømmelsen "Godkendt/Ikke godkendt".

Kapitel 3

Karakterfastsættelse mm.

§ 11. Når en prøve er begyndt, skal der gives en bedømmelse, med mindre prøven afbrydes på grund af bortvisning eller på grund af sygdom, der berettiger til sygeprøve.

§ 12. Karakterfastsættelsen sker på baggrund af en samlet vurdering af, i hvilken grad præstationen eller standpunktet opfylder de mål, som skal bedømmes efter reglerne for de enkelte uddannelser.

§ 13. Bedømmelse af præstationer og standpunkter skal ske på grundlag af de faglige mål, der er opstillet for det pågældende fag eller flerfaglige forløb (absolut karaktergivning). Præstationen og standpunktet skal bedømmes ud fra såvel fagets eller forløbets formål som undervisningens beskrevne indhold. Der må ikke tilstræbes nogen bestemt fordeling af karaktererne (relativ karaktergivning).

§ 14. Hvor en censor eller eksaminator medvirker, fastsætter denne karakteren. Hvor der ved bedømmelsen medvirker både en censor og en eksaminator, fastsættes karakteren efter drøftelse mellem dem.
 Stk. 2. Hvis censor og eksaminator ikke er enige om en fælles bedømmelse, giver de hver en karakter. Karakteren for prøven er gennemsnittet af disse karakterer afrundet til nærmeste karakter i karakterskalaen. Hvis gennemsnittet ligger midt imellem to karakterer, er den endelige karakter nærmeste højere karakter, hvis censor har givet den højeste karakter, og ellers den nærmeste lavere karakter.
 Stk. 3. Hvor der er uenighed om, hvorvidt præstationen eller standpunktet skal bedømmes til "Bestået" eller "Ikke bestået", er censors bedømmelse afgørende.

§ 15. Hvis der medvirker flere censorer eller flere eksaminatorer ved bedømmelsen, har de under ét henholdsvis censor- og eksaminatorkompetencen efter § 14, stk. 1. Inden for hver gruppe, henholdsvis censorgruppen og eksaminatorgruppen, fastsættes bedømmelsen i tilfælde af uenighed som gennemsnittet af de enkelte bedømmelser afrundet til nærmeste karakter i karakterskalaen. Der rundes op, hvis gennemsnittet ligger midt i mellem to karakterer.

§ 16. Hvor det er fastsat, at en karakter består af flere delkarakterer for forskellige præstationer eller standpunkter, der er fastsat bedømmelse for, er karakteren gennemsnittet af delkaraktererne afrundet til nærmeste karakter i karakterskalaen. Der rundes op, hvis gennemsnittet ligger midt imellem to karakterer. Det kan i reglerne for den enkelte uddannelse være bestemt, at delkaraktererne tæller med forskellig vægt, når den samlede karakter skal fastsættes.

Kapitel 4

Beståkrav

§ 17. Hvis der er beståkrav ved en eksamen, prøve eller en standpunktsbedømmelse, er kravet opfyldt, hvis den uddannelsessøgende opnår mindst karakteren 02 eller bedømmelsen "Bestået".

Stk. 2. Indgår der flere karakterer, er kravet i stk. 1 opfyldt, hvis gennemsnittet er mindst 2,0. Kravet om et gennemsnit på mindst 2,0 kan ikke opfyldes ved afrunding. Der skal være opnået "Bestået" ved alle prøver mv., hvor bedømmelsen "Bestået/Ikke bestået" er anvendt. Der kan endvidere i reglerne for den enkelte uddannelse være fastsat krav om, at der ved en eller flere prøver mv., som indgår i gennemsnittet, skal være opnået mindst en bestemt karakter i skalaen.

Kapitel 5

Samlet prøve- eller eksamensresultat

§ 18. Det følger af reglerne for den enkelte uddannelse, hvilke karakterer der indgår i det samlede prøve- eller eksamensresultat.

Stk. 2. Det samlede prøve- eller eksamensresultat kan udtrykkes ved et gennemsnit, jf. § 19. Ved beregningen af gennemsnit medtages én decimal. I beregningen af gennemsnit indgår ikke fag, hvor der er anvendt bedømmelsen ”Bestået/Ikke bestået”.

§ 19. Det kan i reglerne for den enkelte uddannelse være fastsat, at de enkelte karakterer, der indgår i det samlede prøve- eller eksamensresultat, tæller med forskellig vægt ved beregning af gennemsnittet.

Stk. 2. Det kan i reglerne for den enkelte uddannelse være bestemt, at gennemsnittet beregnes af gennemsnit for bestemte grupper af karakterer. I så fald skal beståkravet, jf. § 17, være opfyldt for hver af grupperne. Såfremt karaktererne i de forskellige grupper indgår med forskellig vægt, skal metoden i § 20, stk. 2, benyttes for hver af grupperne.

§ 20. Ved fastsættelse af en samlet karakter efter § 16, hvis flere karakterer indgår i et beståkrav efter § 17, stk. 2, og ved beregningen af et gennemsnit efter § 18, stk. 2, kan karaktererne indgå med forskellig vægt, som fastsættes i reglerne for den enkelte uddannelse.

Stk. 2. Ved det vægtede gennemsnit forstås summen af de enkelte karakterer, hver multipliceret med karakterens vægt, divideret med summen af vægtene.

Kapitel 6

Prøve-, eksamens- og afgangsbøger

§ 21. På prøve-, eksamens- og afgangsbøger skal der ved hver karakter

efter 7-trins-skalaen tilføjes det bogstav fra ECTS-skalaen, som svarer til den pågældende karakter, jf. bilag 3.

Kapitel 7

Dispensation og fravigelse

§ 22. Undervisningsministeriet kan dispensere fra bekendtgørelsen, når det er begrundet i usædvanlige forhold.

Stk. 2. Undervisningsministeriet kan tillade, at bekendtgørelsens regler fraviges som et led i forsøg og udviklingsarbejde.

Kapitel 8

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser

§ 23. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. april 2007, jf. dog stk. 3, og §§ 24-25.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 448 af 18. maj 2006 om karakterskala og anden bedømmelse ophæves.

Stk. 3. Bekendtgørelse nr. 350 af 19. maj 2005 om karakterskala og anden bedømmelse vil fortsat kunne finde anvendelse for Grønland.

§ 24. Den i § 23, stk. 3, nævnte bekendtgørelse finder indtil den 1. august 2007 fortsat anvendelse for de i indledningen til nærværende bekendtgørelse under nr. 1-14 og 18-22 angivne uddannelser.

Stk. 2. For uddannelser, som er omfattet af stk. 1, finder den i § 23, stk. 3, nævnte bekendtgørelse tillige anvendelse ved syge- eller omprøve, der aflægges i stedet for prøve, der skulle have været aflagt før 1. august 2007.

§ 25. Den i § 23, stk. 3, nævnte bekendtgørelse finder fortsat anvendelse for uddannelsessøgende, der er begyndt på uddannelsen til studentereksamen, højere forberedelseseksamen, højere handelseksamen eller højere teknisk

eksamen før den 1. august 2005, såfremt de undervises og aflægger prøve efter regler gældende før 1. august 2005. Bekendtgørelsen finder i sådanne tilfælde anvendelse til og med sommereksamen 2007, for så vidt angår højere forberedelseseksamen, og 2008 for så vidt angår uddannelsen til studentereksamen, højere handelseksamen og højere teknisk eksamen, inkl. syge- og omeksamen. Et gennemsnit beregnes på basis af karakterer givet efter den i § 23, stk. 3, nævnte bekendtgørelse (karakterer givet efter 13-skalaen).

§ 26. Karakterer, der er givet efter 13-skalaen, konverteres på prøve-, eksamens- eller afgangsbrevet til karakterer efter 7-trins-skalaen, jf. dog § 25. For konverterede

karakterer skal også karakteren efter den i § 23, stk. 3, nævnte bekendtgørelse (karakterer givet efter 13-skalaen) fremgå af beviset.

Stk. 2. Konvertering sker efter følgende oversættelsesskala:

13-skala	13	11	10	9	8	7	6	5	03	00
7-trins-skala	12	12	10	7	7	4	02	00	00	-3

Stk. 3. Såfremt der efter reglerne for de enkelte uddannelser skal udregnes et gennemsnit, skal dette alene beregnes på basis af karakterer fra 7-trins-skalaen, jf. dog § 25.

Undervisningsministeriet, den 20. marts 2007

Jarl Damgaard
Uddannelsesdirektør
/Kirsten Krogstrup

Oversigt over bekendtgørelsens indhold og bilag

Bekendtgørelsens indhold Kapitel 1:

7-trins-skalaen

Kapitel 2: Anden bedømmelse

Kapitel 3: Karakterfastsættelse mm.

Kapitel 4: Beståkrav

Kapitel 5: Samlet prøve- eller eksamensresultat

Kapitel 6: Prøve-, eksamens- og afgangsbviser

Kapitel 7: Dispensation og fravigelse

Kapitel 8: Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser

Bekendtgørelsens bilag

Bilag 1: Oversigt over bekendtgørelsens indhold og bilag

Bilag 2: Oversættelse af karakterskalaen til engelsk

Bilag 3: Relationer mellem karakterskalaen og ECTS-skalaen

Oversættelse af karakterskalaen til engelsk

12: For an excellent performance displaying a high level of command of all aspects of the relevant material, with no or only a few minor weaknesses.

10: For a very good performance displaying a high level of command of most aspects of the relevant material, with only minor weaknesses.

7: For a good performance displaying good command of the relevant material but also some weaknesses.

4: For a fair performance displaying some command of the relevant material but also some major weaknesses.

02: For a performance meeting only the minimum requirements for acceptance.

00: For a performance which does not meet the minimum requirements for acceptance.

-3: For a performance which is unacceptable in all respects.

Relationer mellem karakterskalaen og ECTS-skalaen

Karakteren 12 på 7-trins-skalaen svarer til A på ECTS-skalaen

Karakteren 10 på 7-trins-skalaen svarer til B på ECTS-skalaen

Karakteren 7 på 7-trins-skalaen svarer til C på ECTS-skalaen

Karakteren 4 på 7-trins-skalaen svarer til D på ECTS-skalaen

Karakteren 02 på 7-trins-skalaen svarer til E på ECTS-skalaen

Karakteren 00 på 7-trins-skalaen svarer til Fx på ECTS-skalaen

Karakteren -3 på 7-trins-skalaen svarer til F på ECTS-skalaen

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=25308>

Klageadgang ved specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje

I henhold til:

Bekendtgørelse om uddannelse til
specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje
iflg. Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse nr.
1083 af 30. juni 2016 kapitel 7 § 19 er
følgende kriterier for klageadgang fastsat:

Kapitel 1

Klage over intern prøve og obligatoriske opgaver

§ 1. En klage over forhold ved intern prøve eller obligatoriske opgaver kan vedrøre:

- 1) eksaminationsgrundlag (eksamensspørgsmål, opgaver og lignende) og dets forhold til læringsudbytte og krav.
- 2) eksamensforløbet.
- 3) bedømmelsen.

§ 2. En klage kan indgives af den uddannelsessøgende til specialuddannelsesrådet, som delegerer klagen til formanden for censorformandskabet til behandling.

Stk. 2. Klagen skal være skriftlig og begrundet.

Stk. 3. Klagen skal indgives senest 14 hverdage efter, at resultat er bekendtgjort.

Stk. 4. Censorformanden kan dispensere fra fristen, hvor usædvanlige forhold begrundet det.

§ 3. Censorformanden forelægger straks klagen for de oprindelige bedømmere, der så hurtigt som muligt afgiver en afgørelse. Bedømmerne skal afgive en afgørelse vedrørende de faglige spørgsmål i klagen jf. §1.

§ 4. Afgørelsen, der skal være skriftlig og begrundet. Kan vedrøre:

- 1) tilbud om ny prøve (omprøve) eller
- 2) at klageren ikke får medhold i klagen.

Stk. 2. Der skal gives tilbud om omprøve, såfremt bedømmerne mener, at der er væsentlige mangler i forhold til et eller flere punkter, jf. § 1.

Omeksamination skal finde sted snarest muligt. Censorformanden udpeger ny censor og formanden for specialuddannelsesrådet udpeger ny eksaminator.

Stk. 3. Censorformanden skal straks give klageren meddelelse om afgørelsen.

§ 5. Accept af tilbud om omprøve skal ske senest 14 hverdage efter meddelelse om afgørelsen er afgivet. Resultatet af en omprøve eller en ombedømmelse kan resultere i en anden bedømmelse end den oprindelige. Omprøve skal finde sted snarest muligt.

Stk. 2. Til omprøve udpeges nye bedømmere.

Kapitel 2

Klage over afgørelse af intern prøve og obligatoriske opgaver

§ 6. En klage over afgørelse af forhold ved intern prøve eller obligatoriske opgaver kan vedrøre:

- 1) eksaminationsgrundlag (eksamensspørgsmål, opgaver og lignende) og dets forhold til læringsudbytte og krav.

2) eksamensforløbet.

§ 7. En klage over afgørelse kan indgives af den uddannelsessøgende til specialuddannelsesrådet, som delegerer klagen over afgørelse til formanden for censorformandskabet til behandling.

Stk. 2. En klage over afgørelse skal være skriftlig og begrundet.

Stk. 3. En klage over afgørelse skal indgives senest 14 hverdage efter, at klageren er gjort bekendt med bedømmernes afgørelse.

Stk. 4. Censorformanden kan dispensere fra tidsfristen, hvor usædvanlige forhold begrunder det.

§ 8. Censorformanden og specialuddannelsesrådet udpeger hurtigst muligt efter en klage over afgørelse to censorer, en eksaminator og en uddannelsessøgende.

Stk. 2. De to censorer, eksaminatoren og den uddannelsessøgende udpeges fra andre uddannelsesregioner end den uddannelsesregion der klages i.

Stk. 3. Uddannelsesregionen, hvor klage over afgørelse indgives til, afholder udgiften til behandling af klage over afgørelse.

Stk. 4. Censorformanden udpeger de to censorer. Censorformanden udpeger en af censorerne som formand. Censorformanden kan udpege sig selv som censor eller som formand.

Stk. 5. Formanden for specialuddannelsesrådet udpeger eksaminator og den uddannelsessøgende.

Stk. 6. Censorformanden er ansvarlig for, at de to censorer, en eksaminator og en uddannelsessøgende har alle sagens akter.

§ 9. Kan der ikke opnås enighed, afsluttes

drøftelsen med afstemning. Opstår der stemmelighed er formandens stemme udslaggivende.

§ 10. Afgørelsen træffes på grundlag af det materiale, som lå til grund for bedømmernes afgørelse og eksaminandens begrundede klage over afgørelse.

Stk. 2. Afgørelsen skal være skriftlig og begrundet. Kan vedrøre:

- 1) tilbud om omprøve med nye bedømmere eller
- 2) at klageren ikke får medhold i klage over afgørelsen.

§ 11. Afgørelsen meddeles til formanden for censorformandsskabet snarest muligt og senest 30 dage efter, at klagen over afgørelsen er indgivet til institutionen. Formanden for censorformandsskabet meddeler den fornyede afgørelse til formanden for specialuddannelsesrådet.

Stk. 2. Kan klagen over afgørelse ikke behandles inden for denne frist, skal censorformanden hurtigst muligt underrette klageren herom med angivelse af begrundelsen herfor og oplysning om, hvornår klagen over afgørelsen forventes færdigbehandlet.

Stk. 3. Censorformanden giver hurtigst muligt klageren meddelelse om afgørelsen.

Stk. 4. Afgørelsen kan indbringes for Sundhedsstyrelsen senest 2 uger efter, at klageren er gjort bekendt med afgørelsen. Sundhedsstyrelsens afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed jf. § 19 i Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse om uddannelse til specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje.

Stk. 5. Omprøve sker efter reglerne i § 5.

Kapitel 3

Klage over afsluttende eksamen.

§ 12. En klage over forhold ved den afsluttende eksamen kan vedrøre:

- 1) eksaminationsgrundlag (eksamensspørgsmål, opgaver og lignende) og dets forhold til læringsudbytte og krav.
- 2) eksamensforløbet.
- 3) bedømmelsen.

§ 13. En klage kan indgives af den uddannelsessøgende til specialuddannelsesrådet, som delegerer klagen til formanden for censorformandskabet til behandling.

Stk. 2. Klagen skal være skriftlig og begrundet.

Stk. 3. Klagen skal indgives senest 14 hverdage efter, at resultat af eksamen er bekendtgjort.

Stk. 4. Censorformanden kan dispensere fra fristen, hvor usædvanlige forhold begrundet det.

§ 14. Censorformanden forelægger hurtigst muligt klagen for de oprindelige bedømmere, der afgiver en afgørelse. Bedømmerne skal afgive en afgørelse vedr. de faglige spørgsmål i klagen, jf. § 12.

§ 15. Afgørelsen, der skal være skriftlig og begrundet. Kan vedrøre:

- 1) tilbud om ny prøve (omprøve) eller
- 2) at klageren ikke får medhold i klagen.

Stk. 2. Censorformanden skal hurtigst muligt give klageren meddelelse om afgørelsen. Går afgørelsen ud på tilbud om ombedømmelse eller omprøve, skal klageren informeres om, at omprøve kan resultere i en lavere karakter.

Stk. 3. Der skal gives tilbud om omprøve, såfremt bedømmerne mener, at der er væsentlige mangler i forhold til et eller flere

punkter, jf. § 12. Tilbuddet gives alle eksaminander, hvis eksamen lider af samme mangel. Omeksamination skal finde sted snarest muligt. Censorformanden udpeger ny censor og formand for specialuddannelsesrådet udpeger ny eksaminator.

§ 16. Accept af tilbud om omprøve skal ske senest 14 hverdage efter meddelelse om afgørelsen er givet. Resultatet af en omprøve eller en ombedømmelse kan resultere i en lavere karakter end den oprindelige. Omprøve skal finde sted snarest muligt.

Stk. 2. Til omprøve udpeges nye bedømmere.

Kapitel 4

Klage over afgørelse af afsluttende eksamen.

§ 17. En klage over afgørelse af forhold ved afsluttende eksamen kan vedrøre:

- 1) eksaminationsgrundlag (eksamensspørgsmål, opgaver og lignende) og dets forhold til læringsudbytte og krav.
- 2) eksamensforløbet.

§ 18. En klage over bedømmernes afgørelse vedrørende faglige spørgsmål, jf. § 12, indgives af den uddannelsessøgende til specialuddannelsesrådet, som delegerer klagen over afgørelse til formanden for censorformandskabet til behandling.

Stk. 2. Klage over bedømmernes afgørelse skal være skriftlig og begrundet.

Stk. 3. Klagen skal indgives senest 14 hverdage efter, at klageren er gjort bekendt med bedømmernes afgørelse. Klageren skal informeres om, at omprøve kan resultere i en lavere karakter.

Stk. 4. Censorformanden kan dispensere fra tidsfristen, hvor usædvanlige forhold begrundet det.

§ 19. Censorformanden udpeger to og specialuddannelsesrådet udpeger en eksaminator og en uddannelsessøgende. hurtigst muligt efter en klage over afgørelse.

Stk. 2. De to censorer, eksaminatoren og den uddannelsessøgende udpeges fra andre uddannelsesregioner end den uddannelsesregion der klages i.

Stk. 3. Uddannelsesregionen, hvor klage over afgørelse indgives til, afholder udgiften til behandling af klage over afgørelse.

Stk. 4. Censorformanden udpeger de to censorer. Censorformanden udpeger en af censorerne som formand. Censorformanden kan udpege sig selv som censor eller som formand.

Stk. 5. Formanden for specialuddannelsesrådet udpeger en eksaminator og den uddannelsessøgende.

Stk. 6. Censorformanden er ansvarlig for, at de to censorer, eksaminator og uddannelsessøgende har alle sagens akter.

§ 20. For at de to censorer, eksaminatoren og den uddannelsessøgende kan være beslutningsdygtige skal de have kendskab til alle sagens akter og deltage i drøftelser herom.

Stk. 2. Kan der ikke opnås enighed, afsluttes drøftelsen med afstemning. Opstår der stemmelighed, er formandens stemme udslaggivende.

§ 21. Afgørelsen træffes på grundlag af det materiale, som lå til grund for bedømmernes afgørelse og eksaminandens begrundede

klage over afgørelse.

Stk. 2. Afgørelsen skal være skriftlig og begrundet. Kan vedrøre:

- 1) tilbud om omprøve med nye bedømmere eller
- 2) at klageren ikke får medhold i klage over afgørelse.

§ 22. Afgørelsen meddeles klageren snarest muligt og senest 2 måneder efter, at klage over afgørelsen er indgivet til institutionen.

Stk. 2. Kan klage over afgørelsen ikke behandles inden for denne frist, skal censorformanden hurtigst muligt underrette klageren herom, med angivelse af begrundelsen herfor, og oplysning om, hvornår klage over afgørelsen forventes færdigbehandlet.

Stk. 3. Censorformanden giver hurtigst muligt klageren meddelelse om afgørelsen.

Stk. 4. Afgørelsen kan indbringes for Sundhedsstyrelsen senest 2 uger efter, at klageren er gjort bekendt med afgørelsen. Sundhedsstyrelsens afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed jf. § 19 i Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse om uddannelse til specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje.

Stk. 5. Omprøve sker efter reglerne i § 16.

Stk. 6. Uddannelsesinstitutionen sender alle sagens akter til censorformanden.

Retningslinjer for censorfunktion ved specialuddannelsen for sygeplejersker i psykiatrisk sygepleje

Nedennævnte forhold er beskrevet ud fra følgende:

- At eksamen er i overensstemmelse med de formål og krav, der er fastlagt i Bekendtgørelse om uddannelse til specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje nr. 1083 af 30. juni 2016, uddannelsens godkendte uddannelsesordning samt retningslinjer for afsluttende eksamen
- Uddrag fra eksamensbekendtgørelsen nr. 41 af 16. januar 2014 om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser
- Behandling af klageadgang ved specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje (Bilag 6)

Censorformandskabet

Censorformandskabet repræsenterer censorer i censorkorpset og består af to personer udvalgt af og blandt de beskikkede censorer. Censorformandskabet vælger internt en formand og en næstformand. Censorformandskabet kan holde maksimalt tre møder pr. år. Censorformandskabet afholder ét årligt møde med specialuddannelsesrådet. Censorformanden og næstformanden kan genvælges for to valgperioder.

Censorformandskabet varetager følgende opgaver

- Varetage rekruttering af eksterne censorer til afsluttende eksamen i samarbejde med formanden for specialuddannelsesrådet.
- Planlægge og afholde temadage for censorer efter behov i samarbejde med uddannelseskoordinatorerne
- Informere censorer omkring eventuelle ændringer i retningslinjer, procedurer eller lignende omkring censurering.
- Monitorere rammer for den afsluttende eksamen med henblik på at sikre de uddannelsessøgende en ensartet og retfærdig bedømmelse.
- Besvare henvendelser fra censorer, vedrørende spørgsmål eller problemstillinger i forbindelse med den afsluttende eksamen.
- Udarbejde årlig status over antal censorer, antal eksamener og eksamensresultater til specialuddannelsesrådet.
- Varetage tilbagemeldinger fra eksaminatorer og censorer til specialuddannelsesrådet

Rekruttering og godkendelse af censorer

Formanden for censorformandskabet indkalder ansøgninger. I samarbejde vurderer formanden for censorformandskabet og formanden for specialuddannelsesrådet ansøgernes kvalifikationer. Specialuddannelsesrådet indstiller de godkendte ansøgninger til Sundhedsstyrelsen.

Sundhedsstyrelsen beskikker censorerne på grundlag af specialuddannelsesrådets indstilling.

Krav til beskikkede censorer

- Dansk autorisation som sygeplejerske
- Videreuddannelse på kandidat- eller masterniveau
- Være fagligt, pædagogisk og personlig ajourført i relation til funktionen
- Erfaring inden for psykiatrisk sygepleje og med tæt erhvervsmæssig tilknytning til psykiatrien.

Censorfunktionen

Censorer beskikkes for fire år ad gangen. Censorer ophører med funktionen, når de ikke længere er tilknyttet specialet. Censorformanden sikrer løbende at ajourføre listen med beskikkede censorer

Censorer skal ved deltagelse i bedømmelse af eksamenspræstationen sikre:

- At eksamen gennemføres i henhold til ovenstående
- At de uddannelsessøgende får ensartede vilkår og en saglig bedømmelse efter 7-trins karakterskalaen (jf. Undervisningsministeriets bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse nr. 262 af 20. marts 2007)

Administration af censorordningen

- Uddannelseskoordinator indberetter uddannelsessøgende og opgavevejledere til Professionshøjskolernes Censorsekretariat
- Censor modtager en mail fra Professionshøjskolernes Censorsekretariat med oplysninger om brugernavn og kode til censorallokeringsystemet
- Censor modtager en mail hvor opgaverne udbydes og censor vælger antallet af synopsis
- De uddannelsessøgende optræder på den skriftlige synopsis ved navn og prøvenummer
- Censorerne modtager den skriftlige synopsis elektronisk fra det aktuelle uddannelsessted
- Censurlisten med karakteren afleveres efter eksamen og censorberetning udfyldes i censorallokeringsystemet
- Uddannelsesordning og studievejledning findes på hjemmesiden:
www.specpsyksygeplejerske.dk
- Henvendelse om tvivlsspørgsmål i forbindelse med censurering rettes til censorformandskabet
- Censorerne deltager i behandling af eventuelle klagesager vedrørende bedømmelse af

eksamensforløb; jf.: Behandling af eksamensklage ved specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje
(Bilag 6)

- Det voterende møde kan afholdes som videokonference

Aflønning af censorer

- Afsluttende eksamensopgave er en individuel synopsiseksamen
- Honorering efter gældende sats: Finansministeriets sats B. Honorering inkluderer en eventuel klagesag
- Honorarudgifter afholdes af uddannelsesstedet
- Honorering ved klage over afgørelse er gældende sats: Finansministeriets sats B som dobbelt honorering og refusion af rejseudgifter.

Aflønning af censorformandskabet

Censorformændene honoreres med et vederlag svarende til opgavehonorering for møderne i censorformandskabet. Rejseudgifter refunderes efter gældende regler. Udgifterne afholdes af de respektive uddannelsessteder.

Godkendt af specialuddannelsesrådet 4. oktober 2018

Regler og retningslinjer for samarbejde om lærings- og uddannelsesmæssige problemstillinger mellem en uddannelsessøgende og et klinisk uddannelsessted

Formålet med denne retningslinje er at understøtte den uddannelsessøgendes kliniske uddannelsesforløb i situationer, hvor der er konstateret problemstillinger vedrørende den uddannelsessøgendes mulighed for at bestå den kliniske uddannelsesperiode.

Der tilstræbes et intensivt forløb af ca. 14 dages varighed for at sikre bedst mulige læringsbetingelser for den uddannelsessøgende i forhold til at få afdækket problemstillinger og udarbejde en plan for løsninger af disse.

Første trin

Hvis den uddannelsessøgende eller den kliniske vejleder oplever problemstilling(er) med den uddannelsessøgendes kliniske uddannelsesforløb holdes hurtigst muligt en samtale/møde, hvor den uddannelsessøgende og den kliniske vejleder drøfter situationen.

Der aftales i fællesskab en plan til løsning af problemstillinger(ne). Planen skal være skriftlig. Den uddannelsessøgende skal justere sin individuelle uddannelsesplan i forhold til aftalerne. Der aftales tidspunkt for et opfølgende møde med deltagelse af den uddannelsessøgende og den kliniske vejleder.

Andet trin

Hvis der stadig er problemstillinger af lærings- og uddannelsesmæssig karakter ved det opfølgende møde indkalder den kliniske vejleder den uddannelsessøgende, uddannelseskoordinatoren og afdelingssygeplejersken. Ved samtalen redegør den uddannelsessøgende og klinisk vejleder for situationen i forhold til den uddannelsessøgendes læring og arbejde med klinikperiodens læringsudbytte. Der lægges en ny plan, der straks iværksættes.

Uddannelseskoordinatoren er ordstyrer og referent. Referatet skal indeholde: Mødedeltagernes navne, en beskrivelse af problemstillingen, forløbet af samtalen, samt plan for løsning af problemstilling evt. aftale om forlængelse af den kliniske uddannelsesperiode og ny mødedato. Referatet præsenteres hurtigst muligt for deltagere og underskrives af deltagerne som sikkerhed for, at de involverede parter er bekendte med ordlyden. Den uddannelsessøgende reviderer sin individuelle uddannelsesplan i forhold til aftalerne.

Tredje trin

Hvis der på baggrund af ovenstående proces ikke finder en udvikling sted inddrages afdelingssygeplejerske og udviklingschef/oversygeplejerske sammen med den uddannelsessøgende med henblik på stillingtagen til afbrydelse af uddannelsesforløbet.

Godkendelse af kliniske uddannelsessteder

Specialuddannelsesrådet godkender de kliniske uddannelsessteder. Godkendelsen sker med det formål, at sikre at den uddannelsessøgendes rammer og vilkår for læringen i de kliniske perioder. Godkendelsen sker med det formål, at sikre at det kliniske uddannelsessted lever op til de rammer og vilkår for læring, der er nødvendige for at den uddannelsessøgende kan gennemføre uddannelsesforløbet jf. bekendtgørelse og uddannelsesordning.

Specialuddannelsesrådet godkender de kliniske undervisningssteder inden de tages i brug på baggrund af nedenstående.

Fastlagte krav og kriterier til kliniske uddannelsessteder (kryds af)

- Uddannelsesstedet giver mulighed for, at den uddannelsessøgende løbende og i omfattende grad kan være deltagende i den kliniske sygepleje, herunder deltage i komplekse og uforudsigelige forløb
- Uddannelsesstedet giver mulighed for, at den uddannelsessøgende er deltagende i det kliniske arbejde ud fra de formulerede læringsmål for den enkelte uddannelsesperiode
- Uddannelsesstedet giver mulighed for, at den uddannelsessøgende deltager i vejledning hos en eller flere af specialuddannelsens godkendte og udpegede kliniske vejledere. Rammen for vejledningen er beskrevet i den aktuelle uddannelsesordning
- Uddannelsesstedet giver mulighed for, at den uddannelsessøgende i den sidste del af hver uddannelsesperiode kan undervise/videns dele om det opnåede læringsudbytte til relevante samarbejdspartnere

Godkendelsesprocedure for kliniske undervisningssteder

- Det kliniske undervisningssted skal godkendes efter de fastlagte krav og kriterier før første kliniske periode
- Godkendelse af undervisningsstederne finder sted en gang om året i forbindelse med uddannelsesårets begyndelse
- Det kliniske undervisningssted retter henvendelse til uddannelsesinstitutionen, såfremt der i den mellemliggende periode sker ændringer, der vil få konsekvenser for den uddannelsessøgendes kliniske undervisning
- Det kliniske undervisningssted udfylder og underskriver skema med beskrivelse af rammer og vilkår for den kliniske undervisning og fremsender dette til uddannelseskoordinator

Den uddannelsessøgende kan dog aflægge studiebesøg af kortere varighed på ikke godkendte uddannelsessteder. Disse besøg planlægges også i samarbejde med den kliniske vejleder.

_____
Navn: uddannelsessøgende

_____
Afdeling

_____
Navn: nærmeste leder

_____
Underskrift: nærmeste leder

Særskilt forløb i børne- og ungdomspsykiatri inden for psykiatrisk sygepleje

Formål

Formålet med forløbet i psykiatrisk sygepleje inden for børne- og ungdomspsykiatri er, at den uddannelsessøgende videreudvikler sine erhvervsrettede kompetencer i relation til følgende temaer i klinisk psykiatrisk sygepleje:

1. Psykopatologi, barnet og den unges udvikling, det faglige sprog
2. Patientinddragelse og behandlingsmetoder
3. Tværfagligt og tværsektorielt samarbejde

Læringsudbytte

Specialsygeplejersker i Psykiatrisk Sygepleje har efter afsluttet forløb inden for børne- og ungdomspsykiatrien opnået følgende læringsudbytte:

Viden

- Har viden om aktuel national og international forskning indenfor udvalgte områder relateret til klinisk psykiatrisk sygepleje i børne- og ungdomspsykiatrien
- Kan forstå og på et videnskabeligt grundlag reflektere over udvalgte fagområdets viden samt kunne identificere kliniske problemstillinger relateret til den psykiatriske sygepleje i børne- og ungdomspsykiatrien

Færdigheder

- Kan mestre udvalgte videnskabelige metoder og redskaber samt mestre generelle færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for børne- og ungdomspsykiatrien

Kompetencer

- Kan håndtere arbejdssituationer der er komplekse, uforudsigelige og forudsætter nye løsningsmodeller inden for børne- og ungdomspsykiatrien
- Kan selvstændigt igangsætte og gennemføre fagligt, tværfagligt og – sektorielt samarbejde og påtage sig professionelt ansvar
- Kan selvstændigt tage ansvar for egen faglig udvikling og specialisering

Forløbets struktur

Forløbet i klinisk psykiatrisk sygepleje i et børne- og ungdomspsykiatrisk perspektiv udbydes til uddannelsessøgende, der er under uddannelse til specialsygeplejerske eller som har erhvervet

specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje. Forløbet består af 9 teoretiske undervisningsdage og udbydes i et samarbejde på landsplan i de 4 uddannelsesregioner i form af 3 workshops, fordelt således:

1. Workshop 1 med temaerne: Psykopatologi, barnet og den unges udvikling, det faglige sprog.
2. Workshop 2 med temaerne: Patientinddragelse og behandlingsmetoder
3. Workshop 3 med temaerne: Tværfagligt og tværsektorielt samarbejde i B&U

Læringsmål

Workshop 1: Psykopatologi, barnet og den unges udvikling, det faglige sprog.

Læringsmål:

- Har viden om og kan redegøre for og reflektere over psykopatologi, differentialdiagnoser, den diagnostiske proces samt anvendte diagnostiske instrumenter inden for udvalgte diagnoser til børn og unge
- Har viden om og kan redegøre for barnet og den unges motoriske og sproglige udvikling
- Har viden om udviklingspsykologi og kan koble viden om barnets/den unges udvikling til sygeplejen

Workshop 2: Patientinddragelse og behandlingsmetoder

Læringsmål:

- Kan med udgangspunkt i barnet/ den unge og de pårørende vurdere og anvende metoder til inddragelse, herunder de psykoeducative aspekter
- Har viden om og kan redegøre for den kommunikative tilgang til samtaler med børn
- Har viden om og kan redegøre for miljøterapeutisk intervention og anvende denne i forhold til de psykopatologiske problemstillinger

Workshop 3: Tværfagligt og tværsektorielt samarbejde

Læringsmål:

- Kan med barnet/ den unge som omdrejningspunkt vurdere og anvende metoder der sikrer sammenhængende patientforløb
- Kan vurdere og anvende udvalgte metoder til udvikling af det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde inden for børne- og unge psykiatrien
- Kan selvstændigt tage initiativ til og deltage i udviklingen af det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde inden for børne- og ungdomspsykiatrien